

Siilinjärven ympäristöterveyspalvelut

Kaavin, Lapinlahden, Rautavaaran, Siilinjärven ja Tuusniemen ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue

Valvontasuunnitelma vuodelle 2026

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	3
Toimintaympäristö ja sen muutokset.....	4
Toimivalta	4
Ohjaava lainsäädäntö.....	5
Käytettävissä olevat resurssit.....	5
Valtakunnalliset valvontaohjelmat	8
2. VALVONTASUUNNITELMAN YHTEINEN OSA	9
2.1. Valvonnan toteuttaminen.....	9
Valvontakohteet.....	9
Säännöllisen valvonnan tarkastukset	9
Riskinarvioinnin toteuttaminen	10
Hallinnolliset pakkokeinot	10
Valvontakirjanpito	11
Muu valvontatyö	11
Valvonnasta perittävät maksut	11
2.2. Toiminnan kehittäminen	11
2.3. Varautuminen	12
2.4. Viestintä.....	13
Kohderyhmien opastus ja kouluttaminen	14
Yhteistyö.....	14
2.5. Henkilöstön koulutus ja kehittäminen.....	15
ELINTARVIKEVALVONTA	16
Valtakunnallinen elintarvikevalvontaohjelma.....	16
Elintarvikevalvonnan riskiperusteisuus	17
Elintarvikevalvontakohteet.....	18
Elintarvikevalvonnan painopistealueet yhteistoiminta-alueella	19
Säännöllisen valvonnan tarkastukset	19
Valvontakohteiden rekisteröinti	20
Muut tarkastukset ja valvontatoimenpiteet	20
3. TERVEYDENSUOJELUN VALVONTA.....	21
Valtakunnallinen ohjelma	22
Valvontakohteet.....	22
Valvonnan painopistealueet yhteistoiminta-alueella	22
Suunnitelmallisen valvonnan tarkastukset	23
Muut tarkastukset ja valvontatoimet	26
Ilmoitusten käsittely ja hyväksymismenettely	26
5. TUPAKKA JA NIKOTIINIVALMISTEIDEN VALVONTA	27
5.1. Tupakkatuotteiden valvonta	27
Valtakunnallinen tupakkalain valvontaohjelma 2025–2028	27
Valvontakohteet.....	28
Säännöllisen valvonnan tarkastukset	28
Muut tarkastukset ja valvontatoimenpiteet	29
5.2. Nikotiinivalmisteiden myynnin valvonta	29
Valvontakohteet.....	29
Säännöllisen valvonnan tarkastukset	30
Muut tarkastukset ja valvontatoimenpiteet	30
6. NÄYTTEENOTTO JA TUTKIMUSSUUNNITELMA	30
Valvontaviranomaisen näytteenotto ja tutkimukset	30
Valvontakohteen maksamat näytteet ja tutkimukset	30
Muu näytteenotto.....	33
7. SUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	34

1. JOHDANTO

Tämä suunnitelma koskee Kaavin, Lapinlahden, Rautavaaran, Siilinjärven ja Tuusniemen kuntien muodostamaa ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-aluetta. Yhteistoiminta-alueen vastuukuntana toimii Siilinjärven kunta.

Kunnallisten valvontaviranomaisten tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma. Suunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnalliset valvontaohjelmat ja niihin sisältyvät painopistealueet sekä paikalliset olosuhteet ja elinkeinorakenne. Lainsäädännössä ja ohjeissa määrätään kunnan valvontasuunnitelman sisällöstä, valvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista, valvontakohteiden tarkastustiheydestä, näytteenotosta ja valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnista.

Suunnitelma on hyväksyttävä monijäsenisessä toimielimessä ja toimitetaan Ruokavirastolle toimintavuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Suunnitelma on tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Toimielimen hyväksymä selvitys ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutumisesta on lähetettävä Ruokavirastolle vuosittain suunnitelmavuoden jälkeisen maaliskuun loppuun mennessä.

Ympäristöterveydenhuollon lakien mukaan valvonnan on oltava laadukasta, säännöllistä, terveyshaittoja ehkäisevää ja yleisten valvontaa koskevien vaatimusten mukaista. Valvonnan on ehkäistävä terveysvaaroja ja suojattava kuluttajia taloudellisilta tappioilta.

Valvontasuunnitelman mukainen säännöllinen valvonta on toiminnanharjoittajalle maksullista. Kunnan terveydensuojeluviranomaiselle ilmoitettavien toimintojen valvonnasta peritään jatkossa kunnan määrittelemien valvontamaksujen lisäksi uusi valvonnan perusmaksu, jonka suuruus on 150 euroa vuodessa. Pienimuotoisilta toimijoilta, joille vuosittainen valvonnan perusmaksu on kohtuuton suhteessa heidän toiminnastaan syntyvään valvonta- ja ohjaustarpeeseen, ei peritä valvonnan perusmaksua.

Kunta tai yhteistoiminta-alue perii suunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista ja näytteenotosta sekä tutkimuksista kulloinkin voimassa olevan taksan mukaisen maksun. Valvontamaksut määräytyvät tarkastusmäärien ja tarkastuksiin keskimäärin käytettävän ajan perusteella. Siilinjärven ympäristöterveydenhuollon taksassa on liitteenä maksutaulukko, jonka perusteella maksut pääsääntöisesti peritään. Valtio korvaa kunnan valvontaviranomaiselle aiheutuneet kustannukset sellaisista keskusvirastojen kuntien toimeen pantaviksi esittämistä tarkastuksista, näytteenotoista, tutkimuksista ja selvityksistä, jotka laissa säädetään ao. viraston tehtäviksi.

Nikotiinivalmisteiden vähittäismyynnin valvonnan osalta lääkelaissa viitataan tupakkalakiin (549/2016). Vaikka voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole vaatimusta nikotiinivalmisteiden valvonnan sisällyttämisestä kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaan, on ko. valmisteita koskeva osio sisällytetty tähän suunnitelmaan.

Tässä valvontasuunnitelmassa esitetään vuoden 2026 tarkastusmäärät, tarkastustiheydet ja yksikössä mahdollisesti toteutettavat projektit eri valvontalajeissa (liite).

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Siilinjärven ympäristöterveyspalvelut on viiden kunnan muodostama ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue. Siilinjärvi hoitaa ympäristöterveydenhuollon Kaavin, Lapinlahden, Rautavaaran, Siilinjärven ja Tuusniemen alueella yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Siilinjärvi on tehnyt sopimuksen myös Kuopion kaupungin eläinlääkintähuollon tehtävien hoitamisesta.

Toiminta-alue on laaja ja välimatkat valvontakohteisiin voivat olla pitkiä. Alueella on tällä hetkellä noin 220 säännöllisen elintarvikevalvonnan kohdetta, noin 280 terveydensuojeluvalvonnan kohdetta, joista noin 90 on talousvesikohteita. Alkutuotannon kohteita on noin 310 joista hieman alle puolet kuuluu säännöllisen alkutuotannon valvonnan piiriin.

Tämän hetken tiedon mukaan ympäristöterveydenhuollon järjestäminen tulee jatkossakin olemaan kuntien vastuulla ainakin nykyisen hallituskauden ajan. Ympäristöterveydenhuollon yksiköiden minimikokoon voi mahdollisesti tulla uutta ohjaavaa lainsäädäntöä.

Vuoden 2026 alusta aluehallintovirastojen ympäristöterveydenhuoltoa ohjanneet ja valvoneet viranhaltijat ja virat siirtyvät elintarvikkeiden ja eläinlääkintähuollon osalta Ruokavirastoon ja muun terveydensuojelun osalta uuteen Lupa- ja valvontavirastoon.

Kaikki yhteistoiminta-alueen kunnan ovat mukana laajempaa ympäristöterveydenhuollon yhteistoimintaa selvittävässä KEVI2030-hankkeessa.

Toimivalta

Ympäristöterveydenhuollon viranomainen on ympäristöterveyslautakunta, jossa on yksi jäsen jokaisesta sopimuskunnasta. Ympäristöterveyslautakunnan kokouksissa on läsnäolo- ja puheoikeus myös sopijakuntien kunnan- ja kaupunginjohtajilla tai heidän valtuuttamilla henkilöillä sekä Siilinjärven kunnanhallituksen edustajalla. Kuopion kaupungin edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus niissä kokouksissa, joissa käsitellään Kuopiota koskevia asioita.

Toimivaltaa määrittävät lainsäädännön lisäksi Siilinjärven kunnan hallintosääntö sekä ympäristöterveyslautakunnan johtosääntö. Ympäristöterveyslautakunnan johtosäännön 5 §:n mukaan ympäristöterveyslautakunta hoitaa Kaavin, Lapinlahden, Rautavaaran, Siilinjärven ja Tuusniemen kuntien ympäristöterveydenhuollon viranomaiselle määrätty tehtävät sekä lääkelaissa kunnalle määrätty nikotiinivalmisteiden myyntiä ja valvontaa koskevat tehtävät. Ympäristöterveyslautakunta on delegoinut toimivaltaansa alaisilleen viranhaltijoille (Siilinjärven kunta, ympäristöterveyslautakunta, toimivallan siirtäminen viranhaltijoille 1.1.2022 alkaen, 14.12.2021, 14 §).

Ohjaava lainsäädäntö

Kansanterveyslain (66/1972) mukaan kansanterveystyön sisällöstä säädetään terveydenhuoltolaissa (1326/2010). Yksi osa kansanterveystyötä ja tarkemmin perusterveydenhuoltoa on ympäristöterveydenhuolto, jolla tarkoitetaan yksilön ja hänen elinympäristönsä terveydensuojelua koskevien tehtävien hoitoa. Terveydenhuoltolain 21 §:ssä ympäristöterveydenhuoltoon kuuluviksi laeiksi säädetään kuuluvaksi terveydensuojelulaki (763/1994), elintarvikelaki (297/2021), tupakkalaki (549/2016) muutoksineen sekä uusi eläinlääkintähuoltolaki (285/2023). Kunnan ympäristöterveydenhuollon viranhaltijoiden virkatehtäviä sisältyy edellä mainittujen ympäristöterveydenhuollon lakien lisäksi myös mm. eläintautilakiin (76/2021) ja lakiin eläinten hyvinvoinnista (693/2023).

Kunnan viranomaisen valvontatoiminnasta säädetään edellä mainittujen lakien lisäksi mm. rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien sääntöjen mukaisuuden varmistamiseksi suoritetusta virallisesta valvonnasta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2017/625 (ns. valvonta-asetus) ja ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämistä koskevista erityissäännöksistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa EY N:o 854/2002 (ns. eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetus) sekä valtioneuvoston asetus eläinperäisten elintarvikkeiden viranomaisvalvontaa tekevien henkilöiden pätevyys- ja kielitaitovaatimuksista (312/2021).

Käytettävissä olevat resurssit

Lautakunnan alaiset virat ja toimet sekä niiden hoitajat ja pääasialliset tehtävät on esitetty seuraavassa taulukossa. Viranhaltijoilla on erityislainsäädännön edellyttämä pätevyys.

SIILINJÄRVI Siilinjärven Ympäristöterveyspalvelut YKSIKÖN RESURSSIEN JAKAUTUMINEN VUONNA 2026							
Valvontalaji	Elintarvike- valvonta	Terveys- suojelu	Tupakka/ nikotiini	Eläinlääkintä- huolto (sis. avustajat)	Hallinto	Toimisto	Yhteensä
säännöllinen valvonta	1,3	1,5	0,15				2,95
muut tehtävät	0,75	2,45	0,05	21,2	1,6	1	27,05
yht.	2,05	3,95	0,2	21,2	1,6	1	30,0

Vuodelle 2026 on YT-alueelle suunniteltu 158 elintarvikevalvonnan (24 laitos, 107 muu huoneisto, 27 alkutuotanto) ja 113 terveydensuojelun valvonnan (54 muu TeSu, 18 uima- ja allasvesi, 41 talousvesi) ja 12 tupakkalain säännöllisen valvonnan tarkastusta. Lisäksi Kuopiolle myydään 24 elintarvikevalvonnan säännöllisen valvonnan tarkastusta (4 laitos, 20 alkutuotanto).

Virka/ tehtävä	Viranhaltija ja toimipiste		Tehtävät
Kunnaneläinlääkärit + avustaja	Sistinja Hanhisalo, Lapinlahti, p. 044 740 1449 Martta Haukipuro, Siilinjärvi, p. 044 740 1451 Mira Holopainen, Nilsinä, p. 044 740 1453 Saana Varis, Nilsinä, p. 044 740 1461 Anne Huttunen, Nilsinä, p. 044 740 1452 Mia Koivisto, Nilsinä, p. 044 740 1454 Joni Pulliainen, Kaavi, p. 044 740 1459 Reeta Vainio, Siilinjärvi, p. 044 740 1426 Olga Eronen, Juankoski, p. 044 740 1445 Katja Dzhaman, Lapinlahti, p. 044 740 1448 Heidi Tanskanen, varahenkilö, p. 044 740 1429 Krisse Koikkalainen, Siilinjärvi, p. 044 740 1428 Tiina Anttila, Tuusniemi, p. 044 740 1447 Nea Aminoff, Vehmersalmi, p. 044 740 1455 vastaanottoavustaja Minna-Kaisa Tarjakoski, Siilinjärvi, p. 044 740 1460 vastaanottoavustaja Anni Vlasoff, kiertävä, p. 044 740 1460 vastaanottoavustaja Laura Niskanen, Kaavi, p. 044 740 1498		Peruseläinlääkäripalvelut
Valvonta- eläinlääkärit	Karoliina Eskelinen p. 044 740 1480 Heidi Brisk p. 044 740 1416 Laura Rytönen p. 044 740 1456	eläinsuojeluvalvonta eläintautivalvonta elintarvikevalvonta (maidontuotantotilat)	

	Petra Lihtamo p. 044 740 1499	
Vas- taava eläinlää- käri	Joni Pulliainen puh. 044 740 1423	eläinlääkintähuollon suunnittelu ja järjestäminen elintarvikevalvonta (laitosvalvonta) lautakunnan pöytäkirjanpitäjä
Virka / toimi	Viran/toimenhaltija	Tehtävät
Ympä- ristö- ter- veys- tarkas- tajat	Anni Aallosvirta puh. 044 740 1427	talous- ja uimaveden valvonta
	Tiina Aarni puh. 044 7401464	terveydensuojelun valvonta
	Antti Hartikainen p. 044 740 1434	terveydensuojelun valvonta elintarvikevalvonta
	Avoin virka	
	Mari Oikarinen puh. 044 740 1468	talous- ja uimaveden valvonta
	Ritva Savolainen puh. 044 740 1424	elintarvikevalvonta
Hallinto- sihteeri	Katja Närhi puh. 044 740 1425	Toimistotyöt

Ympäristöterveysjohtaja	Kaisa Hartikainen puh. 044 7401 435	ympäristöterveysjohtaja, tulosalueen johtaminen, lautakunnan esittelijä
-------------------------	--	---

Ympäristöterveystarkastajat hoitavat lisäksi tupakkavalvontaa. Elintarvikevalvontaa hoitavat ympäristöterveystarkastajat tekevät nikotiinikorvausvalmisteiden myynnin valvontaa.

Harjoittelijoita ja kesätyöntekijöitä palkataan tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan. Ympäristöterveyspalveluiden kesätyöntekijät ja harjoittelijat tekevät mm. näytteenottoa, projekteja ja yksinkertaisimpia tarkastuksia vakinaisten viranhaltijoiden valvonnassa.

Valtakunnalliset valvontaohjelmat

Keskushallintoviranomaiset, Ruokavirasto ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) ovat laatineet yhteisen valtakunnallisen ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelman 2025–2028. Valvontaohjelmassa määritellään ympäristöterveydenhuollon yleiset ja yhteiset periaatteet ympäristöterveydenhuollon lainsäädännössä tarkoitettujen valvontaviranomaisten suorittamalle valvonnalle. Sen liitteenä esitetään ympäristöterveydenhuollon toimialakohtaiset valtakunnalliset valvontaohjelmat ja kyseisen toimialan valvonnan erityispiirteet.

Ohjelmakauden 2025–2028 yhteisenä teemana on vaikuttava valvonta ja ydintehtävät. Ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelman teemaa vaikuttavasta valvonnasta ja ydintehtävistä voidaan edistää seuraavia tavoitteita toteuttamalla:

- tietoperusteinen valvonta
- osaaminen
- varautuminen

Kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman tulee lainsäädännön ja valvontaohjelmien mukaan sisältää vähintään:
tarkastusten sisältö;

- valvontakohteiden tai valvontakohdetyyppien tarkastustiheys;
- tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika;
- kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen; sekä
- valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi
- hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Lisäksi valtakunnallisen valvontaohjelman yhteisen osan mukaan kunnan valvontasuunnitelmassa on todettava

- ympäristöterveydenhuollon käytettävissä olevat voimavarat
- riskitekijöiden arviointiin perustuva valvontakohteiden valvontatarpeen määrittely
- valvonnan painopisteet
-

Kunnan valvontasuunnitelmaan suositellaan myös kirjattavaksi:

- henkilöstön pätevyyden ylläpidon periaatteet
- koulutussuunnitelma
- tarkastussuunnitelma
- näytteenottosuunnitelma
- viestintäsuunnitelma
- erityistilannesuunnitelma
- valvontaviranomaisen käytössä oleva kohderekisteri ja arvio kehittämiskulusta

Valvontasuunnitelma tulee laatia riskiperusteisen valvontatarpeen, ei pelkästään olemassa olevien resurssien, mukaiseksi. Lisäksi valvontasuunnitelmassa tulee varata aikaisempien valvontakokemusten perusteella resursseja myös suunnitelman ulkopuolisten tehtävien hoitoon. Tällaisia ovat esimerkiksi epäilyyn perustuva valvonta, lausuntojen antaminen, erityistilanteiden hoitaminen, sidosryhmäyhteistyö sekä ilmoitusten ja hakemusten käsittely. Näihin käytettävää työaikaa on arvioitu valvonnan resurssit taulukossa.

2. VALVONTASUUNNITELMAN YHTEINEN OSA

2.1. Valvonnan toteuttaminen

Valvontakohteet

Yhteistoiminta-alueella sijaitsevat ympäristöterveydenhuollon valvontakohteet kirjataan VATI -nimiseen valvontatietojärjestelmään. Ohjelmaan on syötetty ja syötetään kaikkien yhteistoiminta-alueen kuntien osalta valvottavien toiminnanharjoittajien (toimijoiden) ja toimipaikkojen tiedot sekä mm. toimipaikkoja koskevat tarkastuspöytäkirjat ja viranomaisnäytteiden näytetiedot tutkimustuloksineen. Vuoden 2020 lopussa on otettu käyttöön ympäristöterveydenhuollon sähköinen ilmoituspalvelu – Ilppa. Ilpassa toiminnanharjoittaja voi ilmoittaa elintarvike- ja terveydensuojelulain mukaisen toiminnan aloittamisesta, olennaisesta muuttumisesta ja lopettamisesta. Tupakan vähittäismyyntiluvat luetteloidaan myös Valviran erillisessä rekisterissä.

Hyväksytyjen ja ilmoitettavien valvontakohteiden asiakirjat ovat tietojärjestelmässä. Lisäksi kohteiden asiakirjojen paperiversiot ovat asianomaisen tarkastajan toimistossa ja vuoden 2025 alusta alkaen kunnan sähköisessä arkistossa.

Tietoa mahdollisista uusista valvontakohteista, joista toiminnanharjoittaja ei ole ollut yhteydessä, saadaan mm. kuntien rakennusvalvontaviranomaisilta sekä seuraamalla paikallislehtiä (Savon Sanomat, Pitäjäläinen, Koillis-Savo, Matti ja Liisa ja Uutis-Jousi). Käytettävissä on myös toimialakohtainen yritysluettelo.

Säännöllisen valvonnan tarkastukset

Tarkastuksella tarkoitetaan valvontaviranomaisen toimesta säännöllisesti ja ennalta suunnitellusti tekemää tarkastusta, jossa arvioidaan valvontakohteen vaatimustenmukaisuus. Tarkastus voi kohdistua tiloihin, toimintatapoihin, olosuhteisiin, asiakirjoihin tai tuotteisiin. Asiakirjatarkastus voidaan tehdä myös sähköisten tallenteiden perusteella ja muualla kuin valvontaan kuuluvassa kohteessa, esim. tarkastajan toimistolla. Mikäli

valvonnan kohde toimii kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa, terveydensuojeluvalvontaa tehdään asiakirjatarkastuksina. Elintarvikelain mukaisia tarkastuksia voidaan tehdä myös kotona sijaitseviin elintarvikehuoneistoihin. Tarkastus tehdään joko ennalta ilmoittamatta tai sopimalla tarkastusaika. Tarkastuksesta ilmoittaminen ei saa vaarantaa tarkastuksen tarkoituksen toteutumista.

Tarkastus voi sisältää useiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisia toimenpiteitä. Yhden kohteen kuulussa useamman lain perusteella valvottavaksi, koko valvontaa pyritään suorittamaan samalla valvontakäynnillä, mikäli se on ajankäytön puolesta mahdollista, ja mikäli sama tarkastaja suorittaa valvonnan kaikkien osa-alueiden osalta.

Riskinarvioinnin toteuttaminen

Valvontakohteiden valvonnan tarvetta on arvioitu riskinarvioinnin perusteella. Suunnitelmallisen valvonnan kohteiden tarkastustiheys noudattaa valtakunnallisen ohjelman tiheyttä, johon tehdään muutoksia tarvittaessa riskinarviointiin perustuen. Riskinarviointi tehdään keskusviranomaisen ohjeiden mukaisesti.

Valvontaa kohdistetaan erityisesti sitä eniten vaativiin kohteisiin riskinarvioinnin mukaisesti. Näin ollen esimerkiksi hyvin toimiva omavalvonta tai vastaava muu kohteessa tehtävä sisäinen valvonta, laadunvalvonta tai käyttötarkkailu ja hyvä hygieniatuntemus pienentävät riskiä ja tätä kautta suunnitelmallisten tarkastusten tiheyttä. Toisaalta todetut ongelmat toiminnassa tai rakenteissa, toimijan laiminlyönnit, piittaamattomuus tai toistuvat toimintaa koskevat aiheelliset valitukset ovat peruste nostaa tarkastustiheyttä.

Liitteessä on valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet ja tehtävien tarkastusten määrä sekä keskimääräinen tarkastusaika vuodelle 2026. Lisäksi ympäristöterveyspalveluissa on kohdekohtainen tarkastustiheydet ja -ajat sisältävä valvontakohdeluettelo, johon on alustavasti suunniteltu tarkastukset vuodelle 2026. Joitakin kohdetyyppejä, jotka vaativat erityisperehtymistä, ja joita on toiminta-alueella lukumääräisesti vähän, on keskitetty yhdelle tarkastajista.

Tarkastusten sisällön suunnittelussa hyödynnetään keskusvirastojen ohjeistusta.

Tarkastuksista laaditaan viipymättä tarkastuksen jälkeen (hallintolaki 39 §) tarkastuskertomus, joka toimitetaan tarkastuskohteeseen ja mahdollisille muille asianosaisille. Tarkastuskertomus voidaan tarvittaessa lähettää tiedoksi myös muille viranomaistoille.

Hallinnolliset pakkokeinot

Jos tarkastuksessa on havaittu seikkoja, jotka eivät täytä lainsäädännön vaatimuksia, viranomainen antaa toimijalle ohjeita ja kehotuksia epäkohtien poistamiseksi. Kehotukset kirjataan tarkastuspöytäkirjaan ja niille pääsääntöisesti annetaan määräaika. Tarkastukset sisältävät yleensä myös aiemmin todettujen epäkohtien korjaamisen seuranta. Valvoja voi tarvittaessa sopia toimijan kanssa neuvottelutilaisuuksista, jotka voi-

daan sopia pidettäväksi tarkastuskäynnin yhteydessä tai erikseen. Neuvotteluista laaditaan muistio. Tarvittaessa viranomainen ryhtyy hallinnollisiin pakkokeinoihin epäkohtien korjaamiseksi.

Hallinnollisilla pakkokeinoilla tarkoitetaan lainsäädännössä olevia erityisiä säännöksiä, joiden nojalla toimivaltainen viranomainen voi antaa asianosaiselle tarvittavia määräyksiä, kieltoja tai ryhtyä muihin säädettyihin toimenpiteisiin lainsäädännön noudattamisen varmistamiseksi. Hallinnollisia pakkokeinoja toteutetaan Ruokaviraston ohjeiden ja lainsäädännön mukaisesti.

Valvontakirjanpito

Valvontakirjanpito kokonaisuudessaan sisältää huoneistohyväksyntään ja ilmoituksen käsittelyyn liittyvät asiakirjat, tarkastuskertomukset, neuvotteluista pidettävät muistiot, viranomaisnäytteiden tutkimustulokset, arviointiraportit sekä viranomaisen muista toimenpiteistään kirjaamat asiat.

Muu valvontatyö

Valvontaan kuuluu suunniteltujen tarkastusten lisäksi hyvin paljon muutakin, joka tosiasiallisesti vie enemmän aikaa kuin säännöllinen, suunniteltu valvonta. Tämä muu valvontaviranomaisen työ pitää sisällään mm. lausuntojen antamisen, sidosryhmäyhteistyön, hakemusten ja ilmoitusten käsittelyn, valitusten käsittelyn, erityistilanteiden selvittämisen, muun hallinnollisen työn ja kouluttautumisen sekä lainsäädäntöön ja ohjeisiin perehtymisen.

Valvonnasta perittävät maksut

Säännöllisen valvonnan tarkastukset sekä kehotusten ja määräysten valvomiseksi tehtävät tarkastukset ovat maksullisia ympäristöterveyslautakunnan hyväksymän maksutaksan mukaisesti.

Valvontatoimenpiteistä peritään Siilinjärven ympäristöterveyspalveluiden maksutaksan mukainen maksu. Maksutaksa tarkastetaan aina tarpeen mukaan, vuodelle 2026 käyttöön tuleva maksutaksa käsitellään ympäristöterveyslautakunnassa 17.12.2025. Taloutta seurataan kuukausittain Siilinjärven kunnan ohjeistuksen mukaisesti ja ympäristöterveyslautakunnalle talouden toetumaa raportoidaan neljännesvuosittain. Valvontalajeittain kertyvät tarkastusmaksut esitetään vuosittain valvontasuunnitelman toteutuman yhteydessä. Valvonnasta perittävät maksut kohdennetaan terveystalouden käyttöön.

2.2. Toiminnan kehittäminen

Siilinjärven ympäristöterveyspalvelut laatii vuosittain kaikki valvonnan eri osa-alueet kattavan valvontasuunnitelman. Valvontasuunnitelman laaditaan valtakunnallisten ohjeiden

perusteella ja paikallinen valtakunnallisten ohjeiden mukaan laadittu riskinarviointi huomioiden.

Siilinjärven ympäristöterveyspalveluilla on käytössä Teams-toimintaympäristöön rakennettu oma laatujärjestelmä. Laatujärjestelmän kehitystyötä jatketaan aktiivisesti myös vuoden 2026 aikana.

Vuonna 2026 jatketaan 2024 alkanutta jatkuvaa asiakastyytyväisyyskyselyä sekä terveysvalvonnan että eläinlääkintähuollon asiakkaille.

Yksikön toiminnan kehittämisessä huomioidaan ulkoisissa AVI:n ja Ruokaviraston auditoinneissa, mahdollisissa kanteluratkaisuissa, asiakaspalautteissa ja -kyselyissä sekä henkilöstöltä esille tulleet kehittämiskohteet.

Vuoden aikana toteutunutta valvontaa verrataan valvontasuunnitelmaan vuosittain sekä toimintavuoden kuluessa. Ajantasaista tietoa valvonnan toteutumisesta ja vaikuttavuudesta saadaan valtakunnallisen valvontatietojärjestelmän VATI:n raporteilta, joita ympäristöterveysjohtaja seuraa säännöllisesti kuukausittain tehtävän VATI laskutuksen yhteydessä. Valvonnan toteumaa käydään läpi terveysvalvonnan kuukausipalaverissa kvartaaleittain ja korjaavia toimenpiteitä pyritään tekemään tarpeen vaatiessa jo kesken toimintavuotta.

Valvonnan toteuma raportoidaan ympäristöterveyslautakunnalle ja Ruokavirastolle valtakunnallisen VYHA järjestelmän kautta aina seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä. Alustavat tiedot kirjataan VYHA järjestelmään jo helmikuun loppuun mennessä.

VYHA järjestelmä on uudistunut vuoden 2025 aikana ja vuoden 2025 tiedot kirjataan uuteen VYHA-järjestelmään. Valvonnan toteumassa arvioidaan myös keskeiset syyt, mikäli valvonta ei ole toteutunut suunnitelman mukaisesti ja pyritään tarvittaessa varamaan riittävät resurssit tavoitteen saavuttamiseksi jatkossa.

2.3. Varautuminen

Ympäristöterveyspalveluilla on **erillinen valmiussuunnitelma**, jossa ohjeistetaan toiminta alueellamme mahdollisesti esiintyvissä ympäristöterveydenhuollon häiriö- ja erityistilanteissa. Valmiussuunnitelmaa on päivitetty vuoden 2024 aikana ja se on yhteensovitettu yhteistoiminta-alueen kuntien kanssa. Talousveden häiriötilannesuunnitelma on laadittu valmiussuunnitelman liitteeksi elokuussa 2017, se pyritään päivittämään vuoden 2026 aikana.

Yhteistyötä varautumisen osalta tehdään laajasti eri sidosryhmien kanssa. Ympäristöterveysjohtaja kuuluu varaedustajana Pohjois-Savon Valmiustoimikuntaan sekä varsinaisena jäsenenä pelastuslaitoksen ja Pohjois-Savon kuntien varautumisen yhteistyöryhmään.

Valmiussuunnitelmassa esitetään tarkemmin toimintaohjeet kussakin tilanteessa:

- Laaja elintarviketurvallisuuden häiriö / ruokamyrkytykset ja muut ravintoon liittyvät erityistilanteet

- vakava toimintahäiriö tai talousveden käyttökelvottomuus laajalla alueella / vesiepidemiat ja muut veteen liittyvät erityistilanteet.
- Vakava eläin- tai kasvitautiepidemia, zoonoosit
- Kemikaalionnettomuuteen varautuminen
- Maa- ja vesialueiden pilaantuminen käyttökelvottomaksi
- Radioaktiivinen laskeuma
- Energiaverkon suurhäiriö tai sähkönsaantihäiriö
- Poikkeusoloissa toimiminen

Ympäristöterveyspalvelut harjoittelee valmiutta erilaisiin häiriötilanteisiin sekä itse että muiden tahojen järjestämissä valmiusharjoituksissa vuosittain. Valmiussuunnitelma päivitetään tarvittaessa.

2.4. Viestintä

Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) painottaa viranomaisen velvollisuutta tiedottaa toiminnastaan. Ympäristöterveyspalvelut pyrkii avoimeen ja kohdennettuun viestintään. Ympäristöterveyspalvelut tiedottaa valvontatoiminnastaan sekä ohjaa ja neuvoa paikallisia yrityksiä ja muita yhteistyötahoja lainsäädännössä annettujen vaatimusten noudattamisessa sekä elinympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden turvaamisessa. Viestinnän osa-alueita ovat asiakaspalvelu, kohderyhmien opastus ja kouluttaminen sekä tiedottaminen eri keinoin ja eri tilanteissa.

Valvontayksikössä pidetään yhteisiä ns. tarkastajapalavereita noin kerran kuussa, joissa käsitellään ajankohtaisia asioita ja kehitetään yhteisiä valvontakäytäntöjä. Valvontayksikön sisäistä viestintää/keskustelua käydään sähköpostein ja keskusteluin päivittäin. Koko ympäristöterveydenhuollon yhteisiä palavereita pidetään tarvittaessa. Työtä tehdään hybridimallilla ja yhteisiä palavereita pidetään sekä livenä että etäyhteydellä.

Ympäristöterveyspalvelut julkaisevat Siilinjärven kunnan internet ja Facebook-sivuilla tarvittaessa oman toimialansa tiedotteita.

Siilinjärven ympäristöterveyspalveluiden viestinnästä vastaavat ympäristöterveysjohtaja ja vastaava eläinlääkäri kumpikin omien toimialueidensa osalta. Tarvittaessa kommentteja voidaan pyytää myös siltä henkilöltä, jonka vahvinta osaamisaluetta kulloinkin kyseessä oleva tapaus vaatii. Viestintää tehdään Siilinjärven kunnan viestintäohjeen mukaisesti ja tarvittaessa apuna voidaan käyttää myös Siilinjärven kunnan viestintäasiantuntijaa.

Terveysvalvonnalla on toimipiste Lentokapteenissa Toivalassa (Kapteeninväylä 5). Toimisto siirretään kevään 2026 aikana Siilinjärven Innocumin S1 rakennuksen tiloihin. Asiakaspalvelua hoitaa koko terveysvalvonnan henkilöstö. Toimistolla ei ole erillistä päivystysaikaa, mutta viranhaltijat ovat sovittaessa virka-aikana asiakkaiden tavoitettavissa paikan päällä. Asiakastapaamisia voidaan tarvittaessa järjestää myös etäyhteyksin. Tarkastuskäyntien ja muiden asiakastapaamisten aikana ei kuitenkaan hoideta muita asioita. Tapaamiset järjestetään molempien osapuolten kannalta ensimmäisenä

sopivana ajankohtana. Asiakaspalautteeseen reagoidaan mahdollisimman pian, ja asiaa käsitellään tarvittaessa viranhaltijoiden kesken.

Yleisestä, koko valvontayksikköä koskevasta tiedottamisesta vastaa ympäristöterveysjohtaja ja eläinlääkintähuollon osalta vastaava eläinlääkäri.

Ympäristöterveyspalveluiden internet-sivuilla (www.siilinjärvi.fi) Siilinjärven kunnan alla tarkastellaan ympäristöterveydenhuollon eri osa-alueita ja valvonnan järjestelyitä. Sivusto on rakennettu siten, että se palvelee sekä kuntalaisia että toiminnanharjoittajia. Sopimuskuntien internet-sivuilta on linkki ympäristöterveyspalveluiden sivuille.

Projektien tuloksista tiedotetaan ensisijaisesti yhteistyössä paikallislehtien kanssa.

Kohdekohtaisessa tiedottamisessa apuna käytetään VATI-ohjelmasta saatavia listauksia ja Siilinjärven kunnan kohteiden osalta kunnan tietoverkkoa. Tiedottamisessa käytetään tilanteen mukaan sähköpostia, kirjettä, puhelinta tai käymällä paikan päällä. Kiireellisissä tuotteiden takaisinvetotilanteissa tiedottamiseen käytetään lähinnä puhelinta.

Erityistilanteiden tiedottamisen ohjeet on annettu Siilinjärven ympäristöterveyspalveluiden erillisessä valmiussuunnitelmassa.

Kohderyhmien opastus ja kouluttaminen

Toiminnanharjoittajia opastetaan pääasiassa tarkastuskäyntien yhteydessä. Tarpeen ja resurssien mukaan toiminnanharjoittajille ja/tai kuluttajille pidetään tiedotus-, koulutus- ja keskustelutilaisuuksia heille kohdennetuista aiheista.

Kuntalaisille ja toimijoille suunnattua ohjeistusmateriaalia julkaistaan tarpeen mukaan myös Siilinjärven kunnan internetsivuilla ja sosiaalisessa mediassa. Materiaali voi olla mm. vastauksia kuntalaisten usein esittämiin kysymyksiin ympäristöterveyspalveluiden toimialaan liittyen sekä ohjeita tai videoita esim. haittaeläintorjuntaan, talousveden suositeltaviin lämpötiloihin tai kotivaraan liittyen.

Yhteistyö

Ympäristöterveyspalvelut tekee laajasti poikkihallinnollista yhteistyötä mm. rakennusvalvonnan, P-S hyvinvointialueen, ympäristönsuojelun, kaavoituksen, pelastuslaitoksen, poliisin sekä nykyisen aluehallinnon että keskusvirastojen kanssa.

Ympäristöterveyspalveluiden edustus on maakunnallisessa varautumisen työssä sekä kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä. Yhteistyö on jatkunut myös SOTE ja PELA toimialueiden siirryttyä Pohjois-Savon hyvinvointialueelle 2023.

Yhteistyömuotoja on monia mm. yhteiset projektit, työryhmät, ohjausryhmät sekä keskustelu eri osapuolten välillä. Yhteistyön monet muodot mahdollistavat parhaan lopputuloksen ihmiselle terveellisen ja turvallisen ympäristön aikaansaamiseksi.

2.5. Henkilöstön koulutus ja kehittäminen

Ympäristöterveydenhuollon kaikki tehtävät ovat lakisääteisiä. Ympäristöterveydenhuollon henkilöstön koulutusten osallistumismaksuihin on vuonna 2026 varattu yhteensä 7800 €. Henkilöstö osallistuu mahdollisuuksien mukaan keskusvirastojen ja ministeriöiden järjestämiin koulutustilaisuuksiin. Viranhaltijat hakeutuvat erityisesti oman erikoistumisalansa koulutuksiin. Koulutuksessa olleet henkilöt ovat velvollisia pitämään koulutuspalauteen tulosalueen muille työntekijöille, jolloin koulutuksesta saadaan suurin mahdollinen hyöty. Koulutussuunnitelma on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1 Koulutussuunnitelma vuodelle 2026

Koulutuspäivien nimi	Järjestäjä	Osallistujat
Elintarvikevalvonnan valtakunnalliset koulutuspäivät	Ruokavirasto	1 - 2
Ympäristöterveydenhuollon valtakunnalliset koulutuspäivät	STM, MMM, YTT ry	1 - 2
Ympäristöterveydenhuollon alueelliset koulutuspäivät	Ruokavirasto, MMM, STM, LVV	1 - 2
Valtakunnalliset ympäristöterveyspäivät	THL ja YTT ry	2 - 3
Sisäilmapaja	Sisäilmayhdistys	1 - 2
Sisäilmastoseminaari / Rakenusfysiikkaseminaari	Sisäilmayhdistys / Tampereen yliopisto	tarpeen mukaan
Eläinlääkäripäivät	Eläinlääkäriliitto	tarpeen mukaan
Tuotanto- ja kunnaneläinlääkäripäivät	Tuotantoeläinlääkäriyhdistys, kunnaneläinlääkäriliitto	tarpeen mukaan
Työnohjaus - ja koulutustilaisuudet -sisäilmaklinikat -elintarvikepuolen koulutukset -KEL/VEL työkokoukset -uusi lainsäädäntö -valvontaverkostot	Ruokavirasto/LVV	tarpeen mukaan
Muut koulutustilaisuudet	mm. Siilinjärven kunnan sisäiset henkilöstökoulutukset, mm työhyvinvointiin, asiakaspalvelutaitoihin, ensiaputaitoihin, tietokoneohjelmiin ja tietoturvaan liittyen	tarpeen ja resurssien mukaan

Koulutustavoite on 8 päivää vuodessa henkilöä kohden. Koulutukset anotaan Siilinjärven kunnan henkilöstöhallintaohjelman kautta ja sieltä voi seurata toteutuneita koulutuksia niin henkilö kuin koko työyksikönkin tasolla. Kunkin henkilön koulutustarve käy-

dään vuosittain läpi kehityskeskustelun yhteydessä ja sen toteutumista arvioidaan seuraavassa kehityskeskustelussa. Toteutuneet koulutuspäivät koko henkilöstön osalta raportoidaan vuosittain valvontasuunnitelman yhteydessä ympäristöterveyslautakunnalle ja VYHA:n tai muuta sovittua kautta keskusviranomaisille.

Henkilöstön perehdyttäminen toteutetaan Siilinjärven kunnan perehdytysohjeen ja Siilinjärven ympäristöterveyspalveluiden omien toimia-ala kohtaisten perehdytysohjeiden mukaisesti. Kunnan ohjeet löytyvät Siilinjärven kunnan Intranetistä ja toimialueen omat ohjeet laatujärjestelmästä. Lisäksi osaamista pyritään siirtämään uudelle työntekijälle siten, että hän tekee alkuun tarkastuksia yhdessä kokeneemman ympäristöterveysarkastajan kanssa.

ELINTARVIKEVALVONTA

Katso liite A kohta 1

Valtakunnallinen elintarvikevalvontaohjelma

Elintarvikevalvontaohjelma sisältyy VASUn (elintarvikevalvontaketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma) osaan 1 virallinen valvonta Suomessa ja sen strategiset tavoitteet, osaan 2 valvonnan painopisteet ja osaan 3 elintarviketurvallisuus, rehut ja luonnonmukainen tuotanto.

Elintarviketurvallisuuden valtakunnalliset toimenpiteet vuonna 2025 ja 2026:

KEHITTÄMISTEEMA	PAINOPISTE	2025	2026
Valmius, varautuminen ja huoltovarmuus	-		
Vastuullisuus ja kestävyys			
Teknologia ja tieto			
	Sähköisen asiainnin ja raportoinnin kehittäminen 1. Rehualan toimijoiden sähköisen asiainnin jatkokehittäminen ja laajentaminen (SALLI). Rehualan toimijoilta kerättävien vuosi-ilmoitustietojen sähköisen hyödyntämisen, raportoinnin ja tilastoinnin kehittäminen (Qlik, avoin tieto).	Kehittää sähköisiä asiointijärjestelmiä sekä valvonnassa kerättävien tietojen avoimuutta ja hyödynnettävyyttä: Ruokavirasto	Kehittää sähköisiä asiointijärjestelmiä sekä valvonnassa kerättävien tietojen avoimuutta ja hyödynnettävyyttä: Ruokavirasto
	2. Elintarvikealan toimijoiden ja valvojen HACCP-osaamisen lisääminen.		Aloitus 2026. Ruokavirasto suunnittelee ja ohjaa.
	Lämpötilahallinta elintarvikehuoneistoissa 3. Rekisteröityjen ja hyväksyttyjen elintarvikehuoneistojen lämpötilahallintaan	Valvontatietojen 2023-2024 analysointi Yhteenveto valvontatuloksista Mahdollisten jatkotoimenpiteiden suunnittelu:	

	liittyvät asiat valvotaan yhdenmukaisesti, kattavasti ja riittävällä tiheydellä.	Ruokavirasto	
	Valvojan työkalupakki Painopisteen kokonaistavoitteena on valvontaviranomaisten hallinnollisen osaamisen vahvistaminen	Valvojan työkalupakkiin ja käsikirjaan liittyvät koulutukset: Ruokavirasto	
	<i>Alustava:</i> Histamiini-valvontaprojekti	- Koordinoi, ohjaa ja laatii yhteenvedon: Ruokavirasto - Ottaa näytteitä ja tutkituttaa: kunnat	

Vuodelle 2026 suunnitelluissa toimenpiteissä ei kunnille suunnattuja toimenpiteitä.

Elintarvikkeiden vierasainevalvontaohjelmaan ja kasvinsuojeluainejäämien valvontaohjelmaan osallistutaan, mikäli Ruokavirastolta tulee näytteenottopyyntö.

Elintarvikevalvonnan riskiperusteisuus

Elintarvikevalvonnan valvontakohteeseen kohdistettujen valvontatoimien määrän tulee perustua toiminnan riskien tunnistamiseen. Kun arvioidaan kohteen valvontatarvetta, tulee ottaa huomioon myös se, miten toimija on aiemmin noudattanut lainsäädäntöä ja muita toimintaansa koskevia määräyksiä ja sääntöjä sekä miten toimija on omavalvonnallaan onnistunut hallitsemaan toiminnan riskejä. Valvonnassa noudatetaan Ruokaviraston laatiman elintarvikevalvojan käsikirjan ohjeistusta sekä muita Ruokaviraston ohjeita ja lainsäädäntöä.

Toiminnan luonteen ja laajuuden kautta arvioidaan elintarvikehuoneiston kokonaisriskiä. Vaaran suuruuteen ja myös toteutumisen todennäköisyyteen vaikuttaa olennaisesti toiminnan laajuus (kuinka suuren asiakasryhmän toiminta tavoittaa). Suuren riskin elintarvike tai toiminta aiheuttaa suuren riskin kuluttajalle, mikäli elintarvikkeessa itsessään tai käsittelyssä on puutteita. Yhteiskunnallisesta ja kansanterveydellisestä näkökulmasta ja valvontaresurssien käyttöä ajatellen kokonaisriski on kuitenkin pienelle kuluttajajoukolla pienempi kuin suurelle kuluttajajoukolla, vaikka yksittäisen kuluttajan näkökulmasta riski onkin yhtä suuri. Tästä syystä kokonaisriskiä arvioitaessa täytyy toiminta suhteuttaa oikeaan kokoluokkaan ottaen tarvittaessa huomioon myös kohderyhmä (herkät kuluttajaryhmät). Lisäksi on huomioitava, että vaarojen toteutumisen todennäköisyyteen vaikuttaa suuresti yksittäisen elintarvikehuoneiston oma toiminta, mikä selviää elintarvikehuoneiston valvontahistoriaa tarkastelemalla.

Ruokaviraston ohjeessa (1028/04.02.00.01/2022/6) Elintarvikehuoneiston ja kontaktimateriaalitoiminnan riskiluokitus ja elintarvikelainsäädännön mukaisen valvontatarpeen määrittäminen annetaan toiminnan luonteeseen ja laajuuteen perustuvat ohjeelliset vuosittaiset tarkastustiheydet rekisteröidyille elintarvikehuoneistoille, hyväksytyille elintarvikehuoneistoille ja kontaktimateriaalitoiminnalle sekä ohjeet valvontahistorian ja toi-

minnan kausiluonteisuuden huomioimiseksi valvontatarpeen määrittämisessä. Ohjeellinen tarkastustiheys on lähtökohtainen toiminnasta johtuva tarkastustiheys, joka on arvioitu siten, että toiminnassa on kaikki pääosin kunnossa. Mikäli toiminnassa havaitaan epäkohtia tai puutteita, kohteeseen tulee tehdä seurantatarkastuksia, jotka kasvattavat tarkastusten kokonaismäärää. Jos elintarvikehuoneisto on perustettu tiloihin, joita käytetään pysyväisluonteiseen asumiseen, näitä kotiin perustettuja elintarvikehuoneistoja valvontaan niiden toiminnan ja laajuuden mukaan (riskiluokitusohje).

Suurin osa valvontakohteista sijoittuu riskiluokkiin 2-4, joissa ohjeellinen tarkastusaika on 2-4 tuntia/tarkastus.

Riskiluokitustaulukoiden mukaista suunnitelmallista tarkastustiheyttä voidaan laskea 50 % silloin, kun taulukoiden antama suunnitelmallinen lähtökohtainen tarkastustiheys on kaksi tarkastusta vuodessa tai enemmän ja kuusi edellistä Oiva-raportin arviointitulosta on A (oivallinen). Mikäli suunnitelmallisia tarkastuksia on alle kaksi vuodessa, ei valvontahistoria vähennä tarkastusten määrää.

Osa elintarvikealan toiminnasta on käytännössä niin vähäriskistä, ettei säännöllisiin tarkastuskäynteihin ole tarpeellista käyttää valvontaresursseja (riskiluokka 0). Tällaiset elintarvikehuoneistot kirjataan ilmoitusvelvollisuuden perusteella valvontakohdetietojärjestelmään ja niihin tehdään ainoastaan aloittamisen yhteydessä tarkastus. Tällaisia ovat esim. pubit (juomatarjoilua, sipsejä, pähkinöitä) ja kuntosalit/optikkoliikkeet/kampaamot (pienimuotoinen ravintolisien jne. myynti) sekä ruoka-aputoimijat (jaettavat elintarvikkeet helposti pilaantuvia tai ruuan valmistusta). Sen jälkeen tarkastus tehdään vain esim. ruokamyrkytyspäilyyn tai asiakasvalitukseen liittyen.

Elintarvikehuoneiston katsotaan olevan jatkuvasti toiminnassa, kun se on toiminnassa yhtäjaksoisesti yli kuusi kuukautta kerrallaan. Kausiluontoisesti toimivat hyväksytyt elintarvikehuoneistot on tarkastettava ainakin kerran vuodessa ja rekisteröidyt elintarvikehuoneistot ainakin kerran kolmessa vuodessa.

Alkutuotannon valvontaa tehdään Ruokaviraston ohjeen Alkutuotannon elintarvikevalvonta ja riskinarviointi (242/04.02.00.01/2023) mukaisesti. Ohjeessa annetaan suosituksia elintarvikkeiden alkutuotannon riskien arvioimiseen ja tarkastustiheyksien määrittämiseen. Alkutuotannon valvontatietoja ei julkisteta. Alkutuotannon toimijat on kirjattu VATI:in.

Elintarvikevalvontakohteet

Elintarvikevalvontakohteita ovat

- rekisteröimistä tai hyväksyntää edellyttävät elintarvikehuoneistot mukaan lukien ns. virtuaalihuoneistot, liikkuvat elintarvikehuoneistot ja kuljetustoiminta;
- pakkaus- ja muu kontaktimateriaalien valmistus ja jatkojalostus, maahantuonti, tukkujakelu ja markkinointi
- liikkuvat elintarvikehuoneistot, joista on jo tehty ilmoitus toiselle paikkakunnalle ja joiden saapumisesta valvontaviranomaisen alueelle tiedotetaan valvontaviranomaiselle
- alkutuotanto

Elintarvikevalvontasuunnitelmaan sisällytetään hyväksytyjen ja rekisteröityjen elintarvikehuoneistojen toiminnan säännöllinen valvonta. Yhteistoiminta-alueella sijaitsevien elintarvikevalvonnan säännöllisen valvonnan kohteiden määrät toimintatyypeittäin ja kunnittain on esitetty liitteen kohdassa 1.

Elintarvikevalvonnan painopistealueet yhteistoiminta-alueella

Oman valvontayksikön alueella painopistealueeksi vuodelle 2026 valittiin marjanviljelytilojen selvittäminen ja tarkastukset.

Säännöllisen valvonnan tarkastukset

Elintarvikealan toimijalla on ensisijainen vastuu elintarvikkeen turvallisuudesta ja määräystenmukaisuudesta. Omavalvonnan avulla toimija varmistaa, että elintarvikkeen turvallisuus ei vaarannu sinä aikana, kun elintarvike on toimijan vastuulla. Viranomaisvalvonnalla varmistetaan, että omavalvonta toimii tehokkaasti, elintarvikkeen turvallisuus, jäljitettävyyden ja muu määräystenmukaisuus toteutuu kaikissa tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa ja että elintarvikehuoneistot ja alkutuotantopaikat sekä toiminta niissä täyttävät lainsäädännön vaatimukset. Valvontakohteet on luokiteltu Ruokaviraston riskiluokitusohjeen mukaisesti.

Yhteistoiminta-alueella sijaitseviin elintarvikehuoneistoihin tehdään tarkastuksia liitteen kohdassa 1 esitettyyn perustuen pääsääntöisesti ilman ennakoilmoitusta silloin, kun valvontakohteessa on toimintaa. Osa tarkastuksista on sovittu ja tullaan sopimaan etukäteen. Kohteissa tehtävien tarkastusten lisäksi toimintaa valvotaan myös tarkastamalla kohteen asiakirjoja toimistotyönä tai etätarkastuksena esim. Teams-yhteyden tai vastaavan välityksellä. Joissain tapauksissa tarkastus voidaan toteuttaa myös muulloin, esimerkiksi aamulla ennen toiminnan aloittamista. Elintarvikehuoneiston toiminnan alkaessa, toiminnan olennaisesti muuttuessa tai toimijan vaihdoksen yhteydessä tehtävä ns. alkutarkastus tehdään pääsääntöisesti ennalta sovittuna aikana, koska tarkastus liittyy asioihin, joiden tarkastamisessa toimijan läsnäolo on suotavaa. Ns. alkutarkastus on säännöllisen valvonnan tarkastus.

Oiva-tarkastukset tehdään Ruokaviraston laatiman Oiva-arviointiohjeistuksen mukaisesti. Ohjeistus löytyy osoitteesta <http://www.oivahymy.fi/portal/fi/>. Oiva-arviointiohjeistuksen tavoitteena on yhtenäistää tarkastuskäytäntöjä koko Suomessa. Tarkastuksilla kiinnitetään huomiota erityisesti Oiva-järjestelmässä määritettyihin asioihin. Tarkastuksilla hyödynnetään Ruokaviraston laatimia ohjeita.

Tarkastuksesta toimija saa julkaistavan Oiva-raportin lisäksi tarkastuskertomuksen, jossa on yksityiskohtaisemmin kerrottu tarkastuksella tehty havainnot, annettu ohjeistus ja toimijalta edellytetyt toimenpiteet. Mikäli Oiva-tarkastuksella havaittu epäkohta heikentää elintarviketurvallisuutta tai johtaa kuluttajaa harhaan (C, korjattavaa arvosana), tarkastaja sopii yrittäjän kanssa määräajan, mihin mennessä epäkohdat tulee korjata. Jos epäkohdan korjaaminen vaatii ensin korjaussuunnitelman laatimisen, tarkastuksella sovitaan määräaika korjaussuunnitelman tekemiselle. Määräajan umpeuduttua valvontakohteeseen tehdään seurantatarkastus. Mikäli korjauskehoitus/kehoituksia ei noudateta, otetaan käyttöön hallinnolliset pakkokeinot. Mikäli Oiva-tarkastuk-

sella havaittu epäkohta vaarantaa elintarviketurvallisuutta tai johtaa kuluttajaa oleellisesti harhaan (D, huono arvosana) tarkastaja edellyttää yrittäjältä välittömiä toimenpiteitä ja ottaa käyttöön hallinnolliset pakkokeinot.

Tarkastukset voivat sisältää myös näytteiden ottoa ja mittauksia. Mikäli tarkastuksen yhteydessä havaitaan omavalvonnassa tai sen toteuttamisessa puutteita, valvontaviranomainen voi ottaa näytteitä omavalvontasuunnitelman toimivuuden valvomiseksi. Näytteenotto- ja analyysikustannukset laskutetaan toiminnanharjoittajalta Siilinjärven ympäristöterveyslautakunnan hyväksymän voimassa olevan maksutaksan mukaisesti.

Alkutuotannon tarkastukset tehdään Ruokaviraston Alkutuotannon elintarvikevalvonnan arviointiohjeiden mukaisesti <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/asiointi/oppaat-jalomakkeet/yritykset/elintarvikeala/alkutuotanto/>.

Valvontakohteiden rekisteröinti

Elintarvikelain mukaiset valvontakohteet vaativat joko viranomaisen hyväksynnän tai ovat ilmoituksenvaraisia.

Elintarvikealan toimijan, joka käsittelee eläimistä saatavia elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä, on haettava elintarvikehuoneiston hyväksymistä laitokseksi ennen toiminnan aloittamista tai toiminnan olennaista muuttamista. Hakemus käsitellään 60 vuorokauden kuluessa asian vireille tulosta, ellei asian laajuus, hakemuksen puutteellisuus tai muu erityinen syy edellytä asian pidempää käsittelyä. Laitoksen vaatimustenmukaisuuden selvittäminen edellyttää tarkastuskäyntiä ennen hyväksymispäätöksen antamista. Toiminnan laitoksessa saa aloittaa, kun laitos täyttää lainsäädännön sille asettamat vaatimukset ja laitos on hyväksytty.

Elintarvikealan toimijan on tehtävä ilmoitus elintarviketoiminnasta toiminnan rekisteröintiä varten valvontaviranomaiselle viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Lisäksi toiminnankeskeyttämisestä ja lopettamisesta on viivytyksettä tehtävä ilmoitus valvontaviranomaiselle. Toiminnan saa aloittaa, jos elintarvikehuoneisto täyttää lainsäädännön sille asettamat vaatimukset.

Muut tarkastukset ja valvontatoimenpiteet

Elintarvikehuoneistojen lupahakemusten ja ilmoitusten käsittely ja niistä annettavat päätökset ja elintarviketoiminnan rekisteröinti vaativat myös työpanosta. Lisäksi kunnan valvontaviranomaisen tehtäviin kuuluu elintarvikealan toimijoiden ja kuluttajien neuvonta ja tiedottaminen sekä elintarvikesäännösten mukaisten ilmoitusten ja raporttien tekeminen Ruokavirastolle. Kunta osallistuu alueellaan terveydelle vaarallisten tuotteiden takaisinvetoihin ja muihin toimenpiteisiin.

Elintarvikevalvonnassa tehdään säännöllisen valvonnan valvontakohteisiin myös muita kuin säännöllisen valvonnan tarkastuksia, esim. asiakasyhteydenottojen ja ruokamyrkytyspäilyjen takia tehtävät tarkastukset. Myös hyväksymis- ja ilmoitusvelvoitteen ulkopuolelle jäävää elintarviketoimintaa, esim. vähäriskinen ja pienimuotoinen elintarvikkei-

den valmistus, myynti ja tarjoilu muun elinkeinotoiminnan yhteydessä (esim. kesäteatterin tai marjatilán yhteydessä oleva kahvila) tai kyseessä ei ole elinkeinonharjoittaminen (esim. yhdistysten ja järjestöjen myyjäiset, ruoka-aputoiminta) tai yksityishenkilönä tapahtuva toiminta (esim. leivonnaisten myynti tai pop-up ravintolatoiminta), valvotaan tarvittaessa. Em. tarkastusten valvontatietoja ei julkaista Oiva-järjestelmässä, mutta kirjataan VATI-tietojärjestelmään.

Valvontayksikkö tarkastaa tarvittaessa myös muualla rekisteröityjä liikkuvia elintarvikehuoneistoja, jotka harjoittavat toimintaa valvontayksikön alueella.

Kunta huolehtii eläinperäisten elintarvikkeiden vierasainevalvontaohjelman kasvinsuojeluainejäämien valvontaohjelman mukaisista näytteenotoista Ruokaviraston määräysten mukaisesti.

3. TERVEYDENSUOJELUN VALVONTA

Katso liite A kohta 2

Terveydensuojelun valvontaan kuuluu huoneistovalvonta (johon kuuluu asumisterveysvalvonta ja julkisten tilojen valvonta), talous-, uima-, ja allasveden valvonta ja neuvonta haittaeläinasioissa. Terveydensuojelulakiin on kirjattu tärkeänä periaatteena toiminnanharjoittajan omavalvonta. Toiminnanharjoittajan on tunnistettava toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seurattava niihin vaikuttavia tekijöitä.

Vuoden 2023 alussa voimaan tulleet Terveydensuojelulain (763/1994) muutos, Sosiaali- ja terveysministeriön asetus talousveden laadusta ja valvonnasta sekä rakennusten vesilaitteistojen riskienhallinnasta (1352/2015) ja valtioneuvoston asetus talousveden tuotantoketjun riskienhallinnasta ja omavalvonnasta (7/2023) toivat muutoksia talousveden valvontaan sekä uusia vaatimuksia vettä toimittaville laitoksille. Aivan uutena tuli vaatimuksia ensisijaisten tilojen toimijoille (uimahallit, majoitusluoneistot, hoiakodit jne). Valvonnan näkökulmasta osa ensisijaisista tiloista on kokonaan uusia valvontakohteita (esim. terveyskeskusten vuodeosastot).

Uuden riskienhallinta-asetuksen myötä vettä toimittavien laitosten tulee laatia riskienhallintasuunnitelmat ja omavalvontasuunnitelmat. Riskienhallintasuunnitelmat tulee laatia vettä toimittavan laitoksen, terveydensuojelun, kunnan ympäristösuojelun ja ELY-keskusten yhteistyönä. Vettä toimittavien laitosten riskienhallintasuunnitelmien laatimiseen osallistuminen ja niiden hyväksyminen tulee työllistämään talousvettä valvovia viranhaltijoita huomattavasti vielä vuonna 2026 kuin sitä seuraavina vuosinakin.

Valvontatutkimusohjelmien (mukaan lukien näytteenottosuunnitelmien) päivittämiset työllistävät jatkuvasti vuodesta toiseen talousvesivalvojia.

VATI:in tulleiden lisäominaisuuksien myötä terveydensuojelun tulee joka vuosi päivittää ja luoda VATI:in talousvettä toimittavien laitosten näytteenottosuunnitelmat. Terveydensuojelun tulee myös hyväksyä / raportoida VATI:in kaikki virallisen valvonnan talousvesitulokset tulosten valmistuttua.

Ympäristöterveyden VATI-järjestelmään tallentamat näytteenottosuunnitelmien mukaiset talousvesitulokset ovat kansalaisten katsottavissa Vesi.fi-palvelussa.

Säteilylain (SäL 859/2018) mukaan kunnan terveydensuojeluviranomainen valvoo talousveden radioaktiivisuuden sekä asuntojen ja muiden oleskelutilojen sisäilman radonpitoisuuden viitearvojen noudattamista.

Valtakunnallinen ohjelma

Terveydensuojelulain vuosien 2025–2028 valvontaohjelman tavoitteina on yhtenäistää valvontakäytäntöjä koko maassa ja saattaa toiminnanharjoittajat yhdenvertaiseen asemaan valvonnan tiheyden ja laadun osalta, paikallista riskinarviointia unohtamatta, sekä valvontaa suuntaavien painopisteiden avulla kohdistaa valvontaresurssit tehokkaasti ja suunnitelmallisesti edistämään elinympäristön terveellisyttä.

Terveydensuojelulain mukaiset suunnitelmallisen valvonnan kohteet jaetaan kolmeen riskiluokkaan, joiden perusteella valtakunnallisessa valvontaohjelmassa on määritetty valvontakohdetyypin riskinarvion mukainen yleinen tarkastustiheys. Terveydensuojelulain mukaiset valvontakohteet on tarkastettava riittävän usein ja siten, että terveyshaittaa mahdollisesti aiheuttavat tekijät havaitaan tarkastuksilla. Kohdekohtaisen riskinarvioinnin perusteella valvontakohteen suunnitelmanmukaista tarkastustiheyttä voidaan tarvittaessa lisätä tai vähentää. Riskinarviointi perustuu toiminnasta ja tiloista mahdollisesti aiheutuviin terveyshaittoihin, toiminnan valvontahistoriaan sekä omavalvonnan toimivuuteen. Säännöllisen valvonnan vähimmäistarkastustiheys on 0,2 eli yksi tarkastus viiden vuoden välein.

Terveydensuojelulain valvontaohjelman mukaiset riskiluokat ja tarkastustiheydet ovat esitetty liitteen kohdassa 2.

Valvontakohteet

Terveydensuojelulain mukaisia valvontakohteita ovat terveydensuojelulain 13 §:n mukaiset ilmoitusvelvolliset kohteet ja terveydensuojelulain 18 §:n mukaisen hyväksynnän vaativat talousvettä toimittavat laitokset ja ilmoitusvelvolliset vedenjakelualueet. Suunnitelmallista valvontaa tehdään kohteisiin, joissa oleskelu on pitkäaikaista tai terveyshaitta on mahdollinen.

Terveydensuojelulain valvontakohteiden määrä kohdeluokittain on esitetty liitteen kohdassa 2.

Valvonnan painopistealueet yhteistoiminta-alueella

Ympäristöterveyspalvelut huomioi ohjelmakauden painopistealueet terveydensuojeluvälvonnassaan. Terveydensuojelulain valtakunnallisen valvontaohjelman 2025-2028 painopisteinä ovat talousvesivalvonnan uudet sisällöt, osaaminen ja paikalliset tarpeet viranomaisvalvonnassa sekä valmius ja varautuminen terveydensuojelussa. Alla on esitetty terveydensuojelun valtakunnallisen valvontaohjelman painopisteet.

Terveystensuojelun painopisteet (2025 – 2028)
Talousvesivalvonnan uudet sisällöt
- Alueellinen yhteistyö - Riskienhallintasuunnitelmat - Ensisijaisten tilojen vesilaitteistojen riskienhallinta
Osaaminen ja paikalliset tarpeet viranomaisvalvonnassa
- Toiminnanharjoittajien omavalvonnan ja paikallisten tarpeiden sekä erityispiirteiden huomioon ottaminen riskinarviossa - Asumisterveysasioissa ajantasaiseen tietoon perustuva ohjaus ja valvonta, oman osaamisen kehittäminen ja ylläpito sekä yhteistyön ja ennakkoinnin edistäminen
Valmius ja varautuminen tereydensuojelussa
- Häiriötilanteisiin varautuminen ja suunnitelmien päivittäminen ja yhteensovittaminen. - Yhteistyön vahvistaminen hyvinvointialueiden kanssa - Osallistuminen häiriötilanne- tai valmiusharjoitukseen lähtökohtaisesti vuosittain

Toiminnanharjoittajan on tunnistettava toimintansa mahdolliset terveyshaittaa aiheuttavat toiminnot sekä pyrittävä ennaltaehkäisemään ja vähentämään niitä. Tarkastusten yhteydessä toiminnanharjoittajaa pyydetään selvittämään, miten toimintaan vaikuttavat riskit on tunnistettu, miten niiden vakavuus on arvioitu ja mitä riskienhallintakeinoja on otettu käyttöön.

Talousveden turvallisen laadun perustana on toiminnanharjoittajan omavalvonta. Valvontayksikkö osallistuu talousvettä toimittavien laitosten riskinarviointiryhmiin ja hyväksyy laitoksen riskinarvioinnin sen saatuaan.

Suunnitelmallisen valvonnan tarkastukset

Terveystensuojelulain mukaisen valvontakohteen tarkastuksen tavoitteena on selvittää mahdollisen terveyshaitan esiintyminen tai sellaisen tekijän tai olosuhteen esiintyminen, josta voi aiheutua terveyshaittaa. Olosuhteiden lisäksi tarkastellaan toimintaa ja arvioidaan kohteen vaatimustenmukaisuus. Tarkastuksilla käytetään valtakunnallisen tereydensuojelun valvontaohjelman ja Valviran laatiman tereydensuojelun valvontaohjeiston ohjeita. Tarkastukset tehdään yleensä toiminnanharjoittajan kanssa ennalta sovittuna aikana.

Havainnot tarkastuksella tehdään aistinvaraisesti, kunnan omistamilla mittalaitteilla sekä asiakirjatarkasteluilla. Näiden perusteella arvioidaan olosuhteita ja määritellään tarkempien mittausten tai tutkimusten tarpeellisuus. Tarkastukseen liittyy ohjausta ja neuvontaa sekä mahdollisesti näytteenottoa. Tilanteissa, joissa todetaan puutteita toiminnassa tai olosuhteissa, annetaan toiminnanharjoittajalle tai haitan aiheuttajalle tarpeelliset ohjeet, toimenpidekehotukset tai määräykset haitan estämiseksi ja tilanteen korjaamiseksi.

Vuonna 2026 painopisteenä on riskinhallintasuunnitelmien laatiminen valvontatutkimusohjelmien päivittäminen.

Julkisten tilojen osalta painopisteenä vuodelle 2026 on omavalvonnan toteutumisen valvonta ja rakennusten vesilaitteistojen lämpötilan seuranta.

Terveysuojelulain mukaisia tarkastuksia tehdään eri kohdetyypeittäin liitteen kohdan 2 mukaisesti. Tarkastusten sisältö on kohdetyypeittäin seuraava:

Kohde	Tarkastuksen sisältö
Talousveden toimitaminen (ml. tukkuvesilaitokset)	Valvontatutkimusohjelma ja sen toteutuma Näytteenottosuunnitelma ja sen toteutuma Vedenlaatu ja vedenlaadusta tiedottaminen Henkilöstön talousvesihygieeninen osaaminen Vedenottamot (kaivojen kunto) Ottamoiden ympäristö Vedenkäsittely (prosessi) Laitoksen omavalvonta Laitostilojen siisteys ja kunto Kemikaalien käyttö ja varastointi Varaosien varastointi Jakeluverkosto, ylä- ja alavesisäiliöt Riskinarviointi, riskienhallinta Häiriötilanteisiin varautuminen
Sosiaalihuollon palvelut, lasten päiväkodit ja vastaavat, lastenkodit/lastensuojeluyksiköt ja vastaavat, vanhainkodit ja vastaavat, muut sosiaalialan yksiköt	Kohteen perustiedot Riskinarviointi ja omavalvonta Tilat, kalusteet, välineet sekä laitteet Tilojen terveydelliset olosuhteet ja vaikutukset ympäristöön Siivous Jätteet ja jätevedet sekä haitta- ja tuhoeläimet Talous- ja käyttövesi (lämpötila ja legionella) Ulkoalueet
Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset	Kohteen perustiedot Riskinarviointi ja omavalvonta Tilat, kalusteet, välineet sekä laitteet Tilojen terveydelliset olosuhteet ja vaikutukset ympäristöön Siivous Jätteet ja jätevedet sekä haitta- ja tuhoeläimet Talous- ja käyttövesi Ulkoalueet
Kokoontuminen, julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot, lasten ja nuorten kohteet	Kohteen perustiedot Riskinarviointi ja omavalvonta Tilat, kalusteet, välineet sekä laitteet Tilojen terveydelliset olosuhteet ja vaikutukset ympäristöön Siivous Jätteet ja jätevedet sekä haitta- ja tuhoeläimet Talous- ja käyttövesi Ulkoalueet
Kauneudenhoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat huoneistot ja laitokset	Kohteen perustiedot Riskinarviointi ja omavalvonta Tilat, kalusteet, välineet sekä laitteet

	Tilojen terveydelliset olosuhteet ja vaikutukset ympäristöön Siivous Jätteet ja jätevedet sekä haitta- ja tuhoeläimet Talous- ja käyttövesi Ulkoalueet
Majoitustoiminta	Kohteen perustiedot Riskinarviointi ja omavalvonta Tilat, kalusteet, välineet sekä laitteet Tilojen terveydelliset olosuhteet ja vaikutukset ympäristöön Siivous Jätteet ja jätevedet sekä haitta- ja tuhoeläimet Talous- ja käyttövesi Ulkoalueet
Liikunta ja virkistys Kylpylät Yleiset uimarannat ja talviuintipaikat Yleiset saunat Yleinen liikuntatila	Henkilöstön allasvesihygieninen osaaminen Valvontatutkimusohjelma ja sen toteutuminen Näytteenottosuunnitelma ja tutkimustulokset Tulokset asiakkaiden nähtävillä Puhdistuslaitteiden huolto ja toiminnan omavalvonta Ilmanvaihto Yleinen siisteys ja siivousjärjestelyt Sauna- ja pesutilat Kalusteiden ja pintojen kunto Kemikaalien käsittely ja varastointi Häiriötilanteisiin varautuminen Yleiseen käyttöön tarkoitettujen käymälöiden ja pukeutumistilojen kunto ja siisteys Uimaveden tutkimustulosten esilläpito Riskinarviointi ja omavalvonta Kieltotaulu päästää koiria uimarannalle Jätehuolto Uimarantojen siisteys Näytteenottosuunnitelma ja tutkimustulokset Kohteen perustiedot Riskinarviointi ja omavalvonta Yleinen siisteys ja siivousjärjestelyt Sauna- ja pesutilat Ilmanvaihto Kalusteiden ja pintojen kunto Jätehuolto Asiakasmäärät ja tilojen riittävyys asiakasmäärään nähden Kohteen perustiedot Riskinarviointi ja omavalvonta Tilat, kalusteet, välineet sekä laitteet Tilojen terveydelliset olosuhteet ja vaikutukset ympäristöön Siivous Jätteet ja jätevedet sekä haitta- ja tuhoeläimet Talous- ja käyttövesi , Ulkoalueet

Suunnitelmallista valvontaa tehdään pääasiassa valtakunnallisessa ohjelmassa esitettyjen tarkastustiheyksien mukaisesti. Riskinarvioinnin perusteella joidenkin kohteiden tarkastustiheyttä on myös nostettu.

Muut tarkastukset ja valvontatoimet

Suunnitelmallisen valvonnan lisäksi paljon työaikaa vievät asuntojen terveyshaittoihin liittyvät yhteydenotot ja asunnontarkastukset sekä niiden perusteella annettujen kehoitusten toteutumisen seuranta. Lisäksi terveydensuojelu osallistuu esimerkiksi kouluissa ja päiväkodeissa sisäilmaongelmien terveydellisten haittojen selvittelyyn yhteistyössä toiminnanharjoittajan ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Vastuu terveyshaitan selvittämisestä on terveydensuojeluviranomaisella. Terveyshaittojen poistamisen seurannassa tehdään yhteistyötä rakennusvalvonnan kanssa.

Terveydensuojelussa tehtäviä töitä tarkastusten lisäksi ovat hakemusten ja ilmoitusten käsittely, erilaisten lausuntojen antaminen ja kuntalaisten neuvominen esimerkiksi kaihoveden laatuun ja haittaeläimiin liittyvissä yhteydenotoissa. Valvontaviranomaisen tehtäviin kuuluu myös toimijoiden ja kuluttajien neuvonta ja tiedottaminen sekä valvonnasta raportointi. Myös muut virkatyöt raportoidaan valvonnan toteuman yhteydessä.

Ilmoitusten käsittely ja hyväksymismenettely

Terveydensuojelulain valvontakohteet vaativat joko viranomaisen hyväksynnän tai ovat ilmoituksenvaraisia. Terveydensuojeluviranomainen tekee hakemuksesta päätöksen tai ilmoituksesta todistuksen, jolloin toiminta pääosin tulee suunnitelmallisen valvonnan piiriin.

Terveydensuojelulain 13 §:ään on kirjattu kohteen ilmoitusmenettelystä. Ilmoitusvelvollisuuden piiristä eivät ole kohteet, jotka on koettu vähäriskisiksi, esimerkiksi kohteessa tapahtuvan oleskelun lyhytaikaisuuden perusteella.

Terveydensuojelulain 13 § mukainen ilmoitus on ennen toiminnan aloittamisesta tehtävä terveydensuojelulain liitteen mukaisesta toiminnasta ja terveydensuojelulain mukaista hyväksymistä on haettava talousvettä toimittavan laitoksen, jolla on omaa veden tuotantoa tai käsittelyä. Talousvettä ei saa toimittaa tai toimittavan laitoksen toimintaa olennaisesti muuttaa ennen kuin laitos on hyväksytty.

Ilmoitus tai hakemus terveydensuojelulain mukaisesta toiminnasta tulee toimittaa viranomaiselle viimeistään 30 vrk – 3 kk ennen toiminnan aloittamista. Ilmoitukset ja hakemukset pyritään käsittelemään 30 vrk kuluessa, mikäli hakemukseen tai ilmoitukseen ei tarvitse pyytää täydennystä.

5. TUPAKKA JA NIKOTIINIIVALMISTEIDEN VALVONTA

Katso liite A kohta 3

5.1. Tupakkatuotteiden valvonta

Tupakkalain (549/2016) sääntelyn piirissä ovat tupakkatuotteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden ns. nikotiinipussien lisäksi sähkösavukelaitteet, niissä käytettävät nesteet (nikotiinilliset ja nikotiinittomat) sekä poltettavaksi tarkoitetut kasvipерäiset tuotteet (esim. yrttisavukkeet, vesipiipputupakka).

Asuntoyhteisö voi hakea kunnalta tupakointikiellon määräämistä asuntoyhteisön rakennuksen huoneistoihin kuuluville parvekkeille, huoneistojen käytössä oleviin ulkotiloihin ja huoneistojen sisätiloihin. Tupakointikieltihakemukset käsitellään terveydensuojeluviranomaisessa.

Valtakunnallinen tupakkalain valvontaohjelma 2025–2028

Valvontaohjelman tarkoituksena on ohjata kuntien suunnitelmallista valvontaa. Tavoitteena on yhtenäistää valvontakäytäntöjä valtakunnallisesti sekä edistää tupakkalain tavoitteiden toteutumista.

Valvontasuunnitelmaan tulee valvontaohjelman mukaan kirjata tupakkalain säännöllinen valvonta, joka on mahdollista suunnitella etukäteen. Säännöllisen valvonnan piiristä on poistettu sellaiset kohdetyypit, joissa tupakointi on tupakkalain perusteella kielletty. Tällaisia kohdetyyppejä ovat mm. täysin savuttomat ravintolat, päiväkotien ja opilaitosten sisätilat ja ulkoalueet sekä virastojen ja viranomaisten sekä niihin verrattavien julkisten laitosten yleisölle ja asiakkaille varatut sisätilat.

Säännöllistä valvonnan kohteita ovat esimerkiksi:

- tupakointitilalliset ravintolat
- tupakkatuotteiden, tupakointivälineiden ja nikotiininesteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden vähittäismyyntipaikat
- tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden tukkumyyntipaikat

Kunnan on tupakkalain säännöllisen valvonnan lisäksi varattava riittävästi työaika- ja henkilöresursseja myös muuhun tupakkalain valvontaan, kuten yllättäviin valvontata-pauksiin. Tällaisia voivat olla esim. tupakkatuotteiden välitysepäilyt alaikäisille ja mahdolliset tupakan savuhaittaepäilyt asuinhuoneistoissa.

Tupakkalaissa säädettyä mainonta- ja myyinnedistämiskiellon noudattamista tulee valvoa kunnan alueella toimivissa yrityksissä. Tähän valvonnan piiriin kuuluvat myös paikallislehtien ja paikkakunnalla kotitalouksiin jaettavien julkaisujen mainokset.

Kunta huomioi valvontasuunnitelmaa laatiessa valvontaohjelmakauden 2025–2028 painopistealueet, joiden tarkoituksena on edesauttaa tupakkalain ja tupakkapolitiikan tavoitteiden toteutumista. Kunta itse määrittelee valvontasuunnitelmassaan, millä tavalla painopistealueet huomioidaan kunnan alueella tehtävässä tupakkalain valvonnassa.

Tupakkalain mukainen kohdetyyppi		Tarkastustiheys/vuosi
Tupakointikiellot ja -rajoitukset	Ravintola tai muu ravitsemisliike, jossa on erillinen tupakointitila	0,3
Tupakkatuotteiden myynti, maionta ja esilläpito	Vähittäismyynti (myös tukkumyymälät, joissa on vähittäismyyntiä)	0,3-0,5
Tupakkatuotteiden tukkumyynti		0,5

Tupakkalain valvonnan painopisteet vuonna 2025–2028 ovat:

Tupakkalain valvonnan painopisteet 2025 – 2028	
1. Savuttomat nikotiinituotteet tuotevalvonnan näkökulmasta	
- savuttomien nikotiinituotteiden valvonta (nikotiinipussit) tupakkalain uudistumisen toteuduttua mm. ikärajat, pakkausmerkinnät	
2. Laittoman kaupan ehkäisy ja jäljitettävyyttä koskevan tiedon hyödyntäminen valvonnassa	
- tupakkatuotteiden aitouden varmistaminen jäljitettävyyssjärjestelmän avulla	
3. Etämyynti	
- tupakan etämyyntikiellon valvonta	
4. Markkinointi	
- tupakan markkinointikiellon valvonta	
5. Ehkäisevä päihdetyö	
- yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa	

Valviran ja aluehallintovirastojen mahdollisista valvontaprojekteista tiedotetaan ohjelman mukaan erikseen. Valvontaprojekteihin voi kuulua muun muassa tarkastuksia, mitauksia ja näytteenottoa.

Kunta päättää tarkastustiheyden riskinarvioinnin perusteella.

Säännöllisen valvonnan piiristä poistuneiden kohdetyyppien osalta tupakkalain toteutusta valvotaan muun ympäristöterveydenhuollon valvonnan yhteydessä.

Valvontakohteet

Yhteistoiminta-alueella säännöllisen valvonnan piiriin kuuluvien valvontakohteiden lukumäärät kohdetyypeittäin on esitetty liitteen kohdassa 3.

Säännöllisen valvonnan tarkastukset

Tupakkalain valvontaohjelman mukaiset kohdetyyppikohtaiset säännöllisen valvonnan tarkastustiheydet ovat liitteen kohdassa 3. Koska tupakkatuotteiden vähittäismyyntiä valvotaan valvontayksikössämme elintarvikevalvonnan tarkastusten yhteydessä, joissakin valvontakohteissa tarkastustiheys on pienennetty 0,3. Tarkastukset tehdään käyttäen Valviran laatimaa tarkastuslomaketta.

Tupakkatuotteiden myyntipaikoissa valvotaan tupakkatuotteiden, tupakointivälineiden, tupakanvastikkeiden esim. savuttomien nikotiinituotteiden, tupakkajäljitelmien ja nikotiininesteiden myyntiä ja mainontaa sekä vähittäismyyntipakkausten säännöstenmukaisuutta. Vähittäismyyntipakkausten valvonnassa kiinnitetään erityistä huomioita uusiin pakollisiin merkintöihin: savukkeiden ja kääretupakkatuotteiden jäljitettävyyden ja turvatoimien ominaisuusmerkinnät.

Ravintoloiden tupakointijärjestelyitä valvotaan elintarvikevalvonnan ja tupakkatuotteiden myynnin valvonnan yhteydessä. Mikäli em. tarkastuksilla havaitaan tupakointia tai tupakan savua savuttomissa tiloissa, siihen puututaan. Tehdyistä tarkastuksista tehdään erillinen tarkastuspöytäkirja.

Muut tarkastukset ja valvontatoimenpiteet

Valvontasuunnitelmaan kuulumattomia tarkastuksia tehdään valitusten perusteella. Kyseeseen voivat tulla esim. valitukset, jotka koskevat tupakan ja nikotiininesteiden myyntiä alaikäiselle, myyntiluparikkomuksia, tupakan mainontaa, tupakkatuotteiden tai niiden tavaramerkkien esilläpitoa tai tupakointikieltojen rikkomista. Tällaiset yllättävät valvontatapaukset ovat ensisijaisia suhteessa säännölliseen valvontaan, sillä yleensä niissä on taustalla epäily tupakkalain säännösten rikkomisesta.

Valvontasuunnitelmaan kuulumatonta valvontaa tehdään myös säännöllisestä valvonnasta poistuneissa kohdetyypeissä ympäristöterveydenhuollon muun valvonnan yhteydessä, mikäli tarkastuksen yhteydessä havaitaan tupakointia tai tupakan savua savuttomissa sisä- tai ulkotiloissa. Tarkastuksia tehdään myös ilmoitusten perusteella kuten suuriin yleisötilaisuuksiin liittyen.

Valvontahenkilöstö toimii tupakkalain asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana. Vähittäismyyntilupahakemusten käsittely on yksi tupakkalain valvonnan tehtäviä. Tarkastuksia voidaan tehdä asuntoyhteisön jättämän tupakointikieltihakemuksen käsittelyn yhteydessä.

5.2. Nikotiinivalmisteiden myynnin valvonta

Valvontakohteet

Nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipisteitä on yhteistoiminta-alueella seuraavasti:

Kaavi	2	Siilinjärvi	10
Lapinlahti	5	Tuusniemi	2
Rautavaara	1		

Säännöllisen valvonnan tarkastukset

Lääkelain mukaista nikotiinivalmisteiden myyntiä valvotaan elintarvikevalvonnan ja/tai tupakkalain tarkastusten yhteydessä. Tarkastustiheys on 0,3-0,5.

Muut tarkastukset ja valvontatoimenpiteet

Valvontasuunnitelmaan kuulumattomia tarkastuksia tehdään ilmoitusten/valitusten perusteella. Lisäksi vähittäismyyntilupahakemusten käsittely vaatii henkilöresursseja.

6. NÄYTTEENOTTO JA TUTKIMUSSUUNNITELMA

Valvontaviranomaisen näytteenotto ja tutkimukset

Ympäristöterveyslautakunnan vuoden 2026 talousarviossa on asiantuntijapalveluihin varattu terveysvalvonta-tulosityksikössä 3 000 €. Akuutissa tilanteessa lisärahat löydetään muualta budjetista. Määrärahoja käytetään muun muassa seuraavissa tilanteissa tapauskohtaiseen harkintaan perustuvien viranomaisnäytteiden tutkimuksiin:

- terveysvaaratilanteet
- ruokamyrkytys- tai vesiepidemiat ja niiden epäilyt
- valvontaprojektitutkimukset
- muu erityinen syy

Viranomaisen maksamat näytteet ottaa valvontaviranomainen. Näytteet tutkitaan akkreditoiduissa laboratorioissa, pääasiassa Savo-Karjalan Ympäristötutkimus Oy:n ja sen alihankkijoiden laboratorioissa. Sisäilmanäytteiden mikrobiologiset ja kemialliset määritykset teetetään Työterveyslaitoksen Kuopion ja Helsingin yksiköissä. Savo-Karjalan Ympäristötutkimus Oy:llä on valmius tutkia näytteitä myös iltaisin ja viikonloppuisin sopimuksemme mukaisesti.

Valvontakohteen maksamat näytteet ja tutkimukset

Valvontakohte maksaa mm. seuraavat toimintaansa kuuluvien viranomaisnäytteiden otosta ja näytteiden tutkimuksista aiheutuvat kustannukset:

- omavalvonnan varmistamiseksi otettavat näytteet,
- pienten vesilaitosten, mm. elintarvikehuoneistojen omien kaivojen vesinäytteet,
- vesilaitosten valvontanäytteet,
- kylpylöiden allasvesinäytteet,
- uimarantojen vesinäytteet,
- talviuintipaikkojen vesinäytteet,
- kylpylöiden puhtausnäytteet,
- yksityisten kaivojen vesinäytteet,
- terveydensuojelulain nojalla valvottavista huoneistoista sekä asuntojen sisäilmaongelmatilanteissa otettavat materiaali- ja sisäilmanäytteet sekä
- tupakkavalvonnan ilmanäytteet savuttomien tilojen savuttomuuden varmistamiseksi

- kanojen, broilereiden ja kalkkunoiden salmonellavalvontaohjelmien mukaisten näytteiden tutkimukset

Elintarvikevalvontakohteista laitoksissa, eli eläimistä saatavia elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä käsittelevistä elintarvikehuoneistoista, sekä riskialttiimmista muista elintarvikehuoneistoista viranomaisnäytteiden näytteenottoaikoja, näytteiden määriä, näytteenottotiheyttä ja näytteistä tehtäviä tutkimuksia suunniteltaessa on otettu huomioon omavalvonnan toimivuus ja mikrobikriteeriasetus (EY) N:o 2073/2005 ja Eviran ohje: Elintarvikkeiden mikrobiologiset vaatimukset, komission asetuksen (EY) No 2073/2005 soveltaminen.

Suunnitelman mukaiset näytteet maksaa valvontakohte. Valvontakohteen maksamien näytteiden ottamisesta valvontaviranomainen laskuttaa ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukaisesti, ellei niitä oteta valvontakäynnin yhteydessä.

Vähimmäisviranomaisnäytteet laitoksista ja elintarvikehuoneistoista ovat seuraavat:

Kohde	Näytteen laatu	Tutkimukset
Maitoalan laitokset	raakamaito, 5 kuormanäytettä / vuosi hera- ja maitojauheet, 5 näytettä /vuosi Äidinmaidon korvike, 1 näyte /vuosi (10 osanäytettä) tai vaihtoehtoisesti 10 yksittäisnäytettä Juusto 5 näytettä /vuosi	Kokonaispesäkeluku 30 °C, mikrobilääkejäämät Enterobakteerit Koagulaasipos. stafylokokit <i>Listeria monocytogenes</i> <i>Salmonella</i> Enterobakteerit <i>Listeria monocytogenes</i> <i>Salmonella</i> <i>Cronobacter spp.</i> <i>Listeria monocytogenes</i> Koagulaasipos. stafylokokit <i>Salmonella</i> <i>Listeria monocytogenes</i>
Kala-alan laitokset ja muut elintarvikkeiden valmistajat, joissa käytetään kylmäsavuta tai graavikalaa sellaisenaan syötäviin elintarvikkeisiin (esim. salaatteja)	Kylmäsavukala tai graavikalaa, 1-2 näytettä/vuosi TAI kypsentämätöntä kylmäsavukalaa tai graavikalaa sisältävä kypsentämätön elintarvike	<i>Listeria monocytogenes</i>
Savustettuja tuotteita valmistavat laitokset, joiden tuotteita ei ole aiemmin tutkittu PAH-yhdisteiden varalta	Savustettu tuote	PAH-yhdisteet

Terveydensuojelun valvonnassa vuosittain valvontakohteiden ottamien tai otattamien vesinäytteiden määrä ja näytteistä tehtävät analyysit ovat seuraavat:

Valvontakohte	Näytteitä vuodessa	Analyysit
Talousvettä toimittava laitos (oma vedenotto tai ostavat toimittamansa veden)	Laitoskohtaiset näytteenottosuunnitelmat	Näytteenottosuunnitelman mukaisesti
Pienet vesilaitokset, jotka ostavat veden	1 näyte 1 – 3 vuoden välein tai tarpeen mukaan	<i>E. coli</i> , koliformiset bakteerit, Tarvittaessa: sameus, väri, haju, maku, pH, rauta, mangaani, KMnO ₄ -luku, kloridi, ammonium, nitraatti, nitriitti, (fluoridi vähintään kerran), suolistoperäiset enterokokit ja muut tarpeelliset tutkimukset
Pienet vesilaitokset, joilla oma vedenotto:	1 näyte 1 näyte 1 – 3 vuoden välein	<i>E. coli</i> , koliformiset bakteerit Tarvittaessa: sameus, väri, haju, maku, pH, rauta, mangaani, KMnO ₄ -luku, kloridi, ammonium, nitraatti, nitriitti, (fluoridi vähintään kerran)
Asuinkiinteistöjen omat kaivot	Tarvittaessa	Tarpeen mukaan
Elintarvikkeiden alkutuotannon kasteluvesi sellaisenaan syötävälle kasvinosille	1 näyte joka 3. vuosi	<i>E. coli</i> , enterokokit, väri, haju, (sinilevät -> syanobakteerit, jos luonnon pintavesi)
Elintarvikkeiden alkutuotannon tuotteiden ja pintojen puhdistamiseen ja jäädyttämiseen käytettävä vesi	Käyttöön otettaessa sekä 1 näyte joka 3. vuosi	<i>E. coli</i> , enterokokit, väri, haju
Uimarannat - EU-uimaranta - pienet yleiset uimarannat	4 näytettä 3 näytettä	<i>E. coli</i> , enterokokit näytteenottajan arvio sinilevistä, erittäin runsaissa esiintymissä sinilevän suku- tai lajitason tunnistus
Talviuintipaikat	1 – 2 näytettä	<i>E. coli</i> , enterokokit näytteenottajan arvio sinilevistä, erittäin runsaissa esiintymissä sinilevän suku- tai lajitason tunnistus
Kylpylät, uima-altaat	Laitoskohtaiset näytteenottosuunnitelmat	Näytteenottosuunnitelman mukaan

Mikäli valvontaviranomainen ottaa edellä olevassa taulukossa mainittuja näytteitä, viranomainen laskuttaa näytteiden ottamisesta ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukaisesti toiminnanharjoittajaa ja ohjaa analyysistä aiheutuvat kustannukset toimijan maksettavaksi.

Viranhaltijat järjestävät näytteenottokoulutuksia talousvesinäytteiden ottajille. Mikäli valvontakohteiden talous- ja uimavesinäytteiden ottaja on muu kuin sertifioitu näytteenottaja tai näytteenottokoulutuksen käynyt henkilö, viranhaltija varmistaa näytteenottajan pätevyyden osallistumalla kerran näytteenottoon sekä ohjeistaa näytteenottajaa esim. tarkastuskäynneillä tai näytteenotto-ohjeilla ja videolla.

Yksityisen kaivon omistajaa tai haltijaa ohjataan ottamaan itse vesinäyte. Kaivon omistajan tai haltijan halutessa ympäristöterveydenhuollon henkilökunta käy ottamassa näytteen, tai pyytää näytteenottoa Savo-Karjalan ympäristötutkimukselta, tällöin näytteenottoa pyytänyt maksaa näytteenotosta aiheutuvat kustannukset. Ympäristöterveyspalvelut neuvoo näytteiden ottamisessa ja auttaa tutkittavien analyysien määrittelyssä. Ympäristöterveyspalveluiden henkilökunta tai pyydetessä Savo-Karjalan ympäristötutkimus ottaa kaivovesinäytteet myös, jos näytteenotto vaatii erityistä osaamista.

Näytteen tuloksen ylittäessä ohjearvon esim. Elintarviketeollisuusliiton (ETL) ohjearvon tai lainsäädännössä määritetyn raja-arvon, otetaan pääsääntöisesti uusintanäyte tai lisää-/uusintanäytteitä. Tutkimustulos johtaa myös toimenpiteisiin, esim. elintarvikkeen takaisinvetoon tai veden keittokehotukseen, mikäli näytteestä löytyy tautia aiheuttavia mikrobeja.

Näytteet kuljetetaan mahdollisuuksien mukaan suoraan laboratorioon tai mikäli tämä ei ole mahdollista ne lähetetään matkahuollon tai posti pikapaketteina. Kylmänä säilytettävien näytteiden oikeasta lämpötilasta kuljetuksen aikana huolehditaan tarvittaessa kylmäkallejen ja styrox laatikoiden avulla. Laboratoriota pyydetään toimittamaan kaikki näytetulokset suoraan tiedoksi myös toimijoille. Mikäli toimijalla ei ole käytössä s-postia valvontayksikkö toimittaa tulokset tiedoksi kirjepostilla.

Muu näytteenotto

Nikotiinikorvausvalmisteiden valvonnassa ei käytetä näytteenottoa valvontakeinona. Tupakkalain valvonnassa käytetään pääsääntöisesti aistinvaraista arviota, tarvittaessa voidaan turvautua näytteenottoon.

Valtakunnallisten valvontaohjelmien mukaiset näytteet otetaan kunnan toimesta, mutta laboratoriokustannuksista vastaa asianomainen keskusviranomainen. Tällaisia valvontaohjelmia ovat esimerkiksi vierasainevalvontaohjelma (näytteenotto alkutuotantopaikoilla ja elintarvikehuoneistoissa).

7. SUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Ympäristöterveyslautakunta arvioi edellisen vuoden valvontasuunnitelman toteutumista kunkin vuoden maaliskuun loppuun mennessä. Lautakunnassa käsitelty valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi toimitetaan VYHA:n (ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmä)tai muuta sovittua kautta Ruokavirastolle ja LVV:lle. Valvonnan kattavuuden ja kohdentumisen arviointiin sisältyy:

- tarkastusten määrä valvontakohdetyypeittäin
- tarkastusten kattavuus
- erityyppisiin tarkastuksiin suunnitellun ja käytetyn ajan vertailu
- näytteiden määrä valvontakohdetyypeittäin, erityisesti talous- ja uimavesinäytteiden kattavuus
- valvonnassa esille tulleiden epäkohtien määrä ja laatu sekä toimenpiteet epäkohtien korjaamiseksi
- valvontaprojekteihin osallistuminen
- syyt mahdollisista toteutumatta jääneistä tavoitteista tai poikkeamista ja toimenpiteet (esim. päätökset, resurssitarpeet, toiminnan muuttuminen, painopisteiden tarkentaminen), joiden avulla tavoitteet toteutuisivat seuraavana toimintavuonna
- valvontaohjelmien ja –suunnitelman painopistealueiden valvonnan toteutuminen
- toteutuneet koulutuspäivät
- voimavarojen riittävyys
- voimavarojen jakautuminen osa-alueittain suunniteltuihin valvontatehtäviin ja muihin tehtäviin

Valvonnasta saatavat tulot ovat osa ympäristöterveyspalveluiden talousarvion mukaisia tuottoja, joilla katetaan osa ympäristöterveydenhuollon kustannuksista. Tulonlisäykset saattavat mahdollistaa ympäristöterveyspalveluiden lisäresursoinnit.

Liitteet

LIITE A Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman liite (6 sivua)

Eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelma toteutetaan omana kokonaisuutena.

1 Elintarvikelain valvonta

	Valtakunnallinen valvontaohjelma			Paikallinen valv.suunnitelma													
Toiminnan luonteeseen ja laajuuteen perustuva riskiluokka (toimintatyyppi)	Tarkastustiheys (krt/v)	Tarkastusaika	Tarkastustiheys (krt/vuosi)	Tarkastusaika (h)	Kaavi		Tuusniemi		Lapinlahti		Rauta-vaara		Siilinjärvi		Yhteensä		
					Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	

Maitoala																
Maitoalan valmistus yli 2 milj. l raakamaitoa / v	6	3-5	10	2-4					1	10					1	10
Liha-ala																
Lihavalmisteiden valmistus alle 100 000 kg / v	4	2-4	4	2-4					1	0*					1	0
Kala-ala																
Kalajalosteiden valmistus alle 100 000 kg /v	6	2-4	6	2-4									1	6	1	6
Kalajalosteiden valmistus alle 10 000 kg/v	3	2-4	3	2-4			1	1	1	3	1	1			3	5
Muna-ala																
Munapakkaamo < 100 000 kg / v	0,5-2	1-3	0,5	2									1	1	1	1
Varastolaitos	1-4	1-3	1	1-3					2	2					2	2
Eläimistä saatavien elintarvikkeiden vähäinen käsittely																
Riistankäsittelytilat	0,5	1	0,3	1			2	2	1	1					3	3
Elintarvikelain 13.3.§:n tarkoittama toiminta	0,7	1		2												
Vilja ja kasvisala																
Myllytoiminta	0,35-1	1-3	0,35-0,5	2-4									1	1	1	1
Leipomotuotteiden valmistus, helposti pilaantuva	0,5-3	2-4	0,5-2	3-5	1	1					1	1	3	1	5	3
Leipomotuotteiden valmistus, ei helposti pilaantuvia	0,5-3	2	0,35-1	2									1	0	1	0

1 Elintarvikelain valvonta

	Valtakunnallinen valvontaohjelma				Paikallinen valv.suunnitelma											
Toiminnan luonteeseen ja laajuuteen perustuva riskiluokka (toimintatyyppi)	Tarkastustiheys (krt/v)	Tarkastusaika	Tarkastustiheys (krt/vuosi)	Tarkastusaika (h)	Kaavi		Tuusniemi		Lapinlahti		Rauta-vaara		Siilinjärvi		Yhteensä	
					Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026

Kasvis-, marja- ja hedelmätuotteiden valmistus	0,5-3	2-4	0,35-3	2-4	1	1							3	2	4	3
Pakkaamotoiminta, vähäistä kauppakunnostusta	1	2-3	0,5-1	2												
Muu valmistus (esim. hunajan pakkaaminen)	0,35	1-3	0,35	2					1	1					1	1
Elintarvikkeiden maahantuonti																
Elintarvikkeiden maahantuonti													1	1	1	1
Elintarvikkeiden myynti																
Elintarvikkeiden vähittäismyynti	0,35-2	1-3	0,35-2	1-3	7	3	3	1	10	2	4	1	20	9	44	16
Elintarvikkeiden tarjoilu																
Ravintolatoiminta	0,5-2	2-3	0,5-2	2-4	1	1	6	2	5	6	2	2	21	17	35	28
Grilli- ja pikaruokatoiminta	0,35-1	1-3	0,35-0,1	2-3	3	1	1	1	4	3	2	0	7	4	17	9
Kahvilatoiminta	0,35-0,5	1-3	0,35-0,5	2-3	4	1	1	0	6	2	2	0	7	2	20	5
Pubitoiminta	0,5	1	0,35-0,5	2					1	0			3	0	4	0
Suurkeittiö, laitoskeittiötoiminta	0,35-3	2-4	0,5-1	2-3					2	1	1	0	5	4	8	5
Suurkeittiö, keskuskeittiötoiminta	0,5-3	2-4	0,35-2	3-4	1	1	1	1	3	4			5	7	10	13
Tarjoilukeittiötoiminta	0,35-1	1-3	0,35-1	3	3	1	2	1	12	2	1	1	27	11	45	16

1 Elintarvikelain valvonta

	Valtakunnallinen valvontaohjelma			Paikallinen valv.suunnitelma												
Toiminnan luonteeseen ja laajuuteen perustuva riskiluokka (toimintatyyppi)	Tarkastustiheys (krt/v)	Tarkastusaika	Tarkastustiheys (krt/vuosi)	Tarkastusaika (h)	Kaavi		Tuusniemi		Lapinlahti		Rauta-vaara		Siilinjärvi		Yhteensä	
					Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026

Pitopalvelutoiminta							1	0	1	0			1	0	3	0
Elintarvikkeiden kuljetus																
Elintarvikkeiden kuljetus lämpösäädeltynä	0,35	2	0,35	2-3			1	0	4	3			3	0	7	3
Elintarvikkeiden kuljetus																
Elintarvikekontaktimateriaalit																
Valmistus ja jatkojalostus	0,5	1-3	0,2	2-4					1	0					1	0
Maahantuonti	0,35	1-3	0,35	2-4									1	0	1	0
Alkutuotanto (eläintuotanto)																
Maidontuotanto	0,2	1-3	0,20	1-3	11	2	9	2	65	12	13	2	30	4	128	22
Munantuotanto	0,2	1-3	0,2	1-3			1	0	1	1			1	0	3	1
Eläinten kasvatusta lihan tuotantoa varten	*	1-3	*	1-3	15		12		58		5		25		115	
Kalastus ja vesiviljely	0,3-*	1-3	0,3-*	1-3			2								2	
Hunajan tuotanto	*	1-3	*	1-3	2		2		6		1		7		18	
Metsästys																
Hyönteisten tuotanto																
Alkutuotanto (kasvin- ja siententuotanto)																
Sellaisenaan syötävien kasvien tuotanto	*	1-3			3	1	6		11				8	3	28	4
Itujen tuotanto (hyväksyttävä alkutuotanto)	1	1-3	1	3												
Muu kasvin- ja sienten tuotanto	*	1-3			3		2		3		2		7		17	

*tarvittaessa (ja lihajalosteiden osalta ei toimintaa toistaiseksi, tarkastetaan jos tilanne muuttuu)

2 Terveysturvallisuuden valvonta															
Valtakunnallinen valvontaohjelma										Paikallinen valv.suunnitelma					
Suunnitelmallisen valvonnan kohdetypit	Tarkastustiheys (krt/v)	Tarkastustiheys (krt/v)	Tarkastusaika (h)	Kaavi		Tuusniemi		Lapinlahti		Rauta-vaara		Siilinjärvi		Yhteensä	
				Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026

Julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot															
• lasten ja nuorten kohteet	0,25	0,25	3	2	1	2	1	4	1			8	0	16	3
Julkinen majoitustoiminta															
• hotellit, hostellit, maatilamatkailu, asuntolat jne.	0,2	0,2	3-4	5	2	4	1	8	3	3	0	7	0	27	6
Liikunta ja virkistystoiminta															
• yleiset altaat	1	0,5-1	3-5					1	1			2	2	3	3
• yleiset uimarannat ja pienet yleiset uimapaikat (sis. talviuintipaikat)	1	1	1-3	1	1	2	1	3	3	1	1	9	9	16	15
• yleinen sauna	0,5	0,5	1-3									2	0	2	0
• Julkinen kuntosali tai liikuntatila	0,25	0,2	2-4	2	1	1	0	4	0	1	0	12	3	20	4
Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset															
• koulut ja oppilaitokset	0,3	0,3-1	5-15	1	1	2	0	8	4	2	2	16	5	29	12
Sosiaalihuollon palvelut															
• Päiväkodit ja vastaavat	0,3	0,3-0,5	2-6	1	0	2	2	10	6	1	1	14	5	28	14
• Lastenkodit / lastensuojeluyksiköt ja vastaavat	0,3	0,3-0,5	2-4	1	0			4	0	1	1	2	1	8	2
• Vanhainkodit ja vastaavat	0,3	0,3-0,5	2-6	3	1	2	0	3	2	2	2	5	2	15	7
• Muut sosiaalialan yksiköt	0,3	0,3-0,5	2-6					1	1			3	1	4	2
Kauneudenhoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat huoneistot ja laitokset															
Kosmetologiset huoneistot	0,25	0,25	2-3	1	0	1	1	6	0			10	3	18	4

2 Terveystensuojelulain valvonta

Valtakunnallinen valvontaohjelma

Paikallinen
valv.suunni-
telma

Suunnitelmallisen valvonnan kohdetypit	Tarkastustiheys (krt/v)	Tarkastustiheys (krt/v)	Tarkastusaika (h)	Kaavi		Tuusniemi		Lapinlahti		Rauta- vaara		Siilinjärvi		Yhteensä	
				Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026

Solarium	0,2														
Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjake- lualue															
Talousvettä toimittavat laitokset (vähintään 5000 käyttäjää tai yli1000 m3/d), riskiluokka 3 (myös tukkuvesilaitokset)	1 (0,5 jake- lua)	0,5-1	4-8					1	1			5	3	6	4
Talousvettä toimittavat laitokset (vähintään 50 mutta alle 5000 käyttäjää tai vähintään 10 mutta alle1000 m3/d) tai muu asetuksen 1352/2015 mukainen kohde, riskiluokka 3 (myös tukkuvesilaitokset)	1 (0,5 jake- lua)	0,3-1	3-6	5	1	9	5	21	10	9	6	17	9	61	35
Talousvettä toimittavat laitokset (alle 50 käyttäjää tai alle 10 m3 /d) tai muu 401/2001 asetuksen mukainen kohde, riskiluokka 2	0,5 (0,3 jake- lua)	0,3-1	1-6	5	0	1	0	10	0	4	0	4	2	24	2

3 Tupakkalain valvonta																
Valtakunnallinen valvontaohjelma				Paikallinen valv.suunnitelma												
Suunnitelmallisen valvonnan kohdetyypit	Tarkastustiheys (krt/v)	Tarkastusaika	Tarkastustiheys (krt/vuosi)	Tarkastusaika (h)	Kaavi		Tuusniemi		Lapinlahti		Rauta-vaara		Siilinjärvi		Yhteensä	
					Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026	Kohteet kpl	tarkastukset 2026

Tupakkalain valvonta																
Ravintola tai muu ravitsemistila, jossa erillinen tupakointitila	0,3	2	0,5	1												
Vähittäismyynti	0,5	2	0,3-0,5	2	3	0	3	1	7	2	3	1	15	8	31	12